

Աղբյուր. Նկանը արված են Խորհրդատուի կողմից դաշտային այցելությունների ժամանակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա միջավայրի վրա
և սոցիալական ազդեցության գնահատում (ՇՄՍԱԳ)

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev01

Դեկտեմբեր 2025

Մշակված է

Վերակառուցման և
Չարգացման Եվրոպական
Բանկի

և

ՀՀ Տարածքային
Կառավարման և
Ենթակառուցվածքների
Նախարարության Զրային
Կոմիտեի համար

ԷՅ ԹԻ ԷՄ ԷՍ Սոլյուշնս ՍՊԸ
www.atms.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

**Ելիին ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա միջավայրի վրա
և սոցիալական ազդեցության գնահատում (ՇՄՍԱԳ)**

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev01

Խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագիր № 2023.009567

Մշակված է

- Վերակառուցման և շարժացման Եվրոպական Բանկի համար
- ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը կից Ջրային Կոմիտեի համար

Մշակվել է**ԷՅ Թ ԷՍ ԷՍ Սոյուզնա ՍՊԸ (Հայաստան)**

Տնօրեն: տգթ. Արտակ Տեր-Թորոսյան
ՀՀ ք. Երևան, Գրիբոյեդովի փող. 112, 1
Հեռ.՝ +37499 109495
Էլ.փոստ՝ artak.ter-torosyan@atms.am
www.atms.am

և

Էկոլայն Ինթերնեշնլ ՍՊԸ (Բուլղարիա)

Տնօրեն՝ տգթ. Մայա Գաչեչիլաձե-Բոժեսկով
Հեռ.՝ +380 951 100 727, + 359 876 63 0522
Էլ.փոստ՝ mgachechiladze@ecoline-int.org
www.ecoline-int.org

Կողմից**Փաստաթղթի մշակում և հրապարակում**

Տարբերակ	Կարգավիճակ	Մշակեց	Վերանայեց	Հրապարակեց	Հրապարակման ամսաթիվը
Rev01	Ելիին ջրամբարի կառուցման ծրագրի ԲՍԿՊ-ի առաջին նախագիծ	Ա.Տեր-Թորոսյան	Ա.Տեր-Թորոսյան	Ա.Տեր-Թորոսյան	16.12.2025

© ATMS Solutions Ltd., 2025
Բոլոր իրավունքները պահպանված են

Պատասխանատվության շրջանակը

Սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿՊ) մշակվել է Ելփինի ջրամբարի կառուցման ծրագրի (այսուհետ՝ «Ծրագիր») Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄՍԱԳ) շրջանակներում: Այն նախատեսված է շրջակա միջավայրի և սոցիալական կառավարման միջոցառումների իրականացմանը ուղղորդելու համար Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերում՝ համապատասխան կիրառելի ազգային կանոնակարգերին և միջազգային լավագույն փորձին:

Սույն ԲՍԿՊ-ում ներկայացված տեղեկատվությունը հիմնված է մշակման պահին առկա տվյալների վրա և կարող է վերանայվել Ծրագրի պայմանների փոփոխությանը զուգընթաց:

Չնայած սույն փաստաթղթի ճշգրտությունն ու ամբողջականությունն ապահովելու համար խորհրդատուն գործադրել է հնարավոր բոլոր ջանքերը, նա որևէ երաշխիք չի տալիս տեղեկատվության հուսալիության կամ որևէ կոնկրետ նպատակին պիտանիության վերաբերյալ: Սույն ԲՍԿՊ-ն չի հանդիսանում իրավաբանական խորհրդատվություն և չպետք է դիտարկվի որպես օրենսդրական պարտավորությունների կատարման այլընտրանք:

Սույն ԲՍԿՊ-ում նշված մեղմացնող միջոցառումների, մշտադիտարկման գործողությունների և շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ռազմավարությունների իրականացման պատասխանատվությունը կրում են բացառապես Ծրագրի պատվիրատուն և նրա կապալառուները: Սույն փաստաթղթի ցանկացած օգտագործում երրորդ կողմերի կողմից կատարվում է նրանց սեփական ռիսկով, և խորհրդատուն պատասխանատվություն չի կրում նման օգտագործումից բխող որևէ հետևանքի համար:

Հապահումների ցանկ

ԿՄՊ	- Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլան
ԿԿՊ	- Կենսաբազմազանության Կառավարման Պլան
ՊԱԿՊ	- Պայթեցումների Անվտանգության կառավարման Պլան
ԿԲՍԿՊ	- Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական կառավարման Պլան
ԿԿ	- Կրիտիկական Կենսամիջավայր
ՓԲԸ	- Բակ Բաժնետիրական Ընկերություն
ՎՁԵԲ	- Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկ
ՇՄԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատում
ԱԻԱՊ	- Արտակարգ Իրավիճակների Արձագանքման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլան
ՇՄՍԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատում
ԳՍԱԱ	- Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության
ԲՍԿՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգ
ԲՍԶ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականություն
ԵՄ	- Եվրոպական Միություն
ԲԱՍ	- Բնապահպանական և Սոցիալական
ԳԲՈ	- Գենդերային Բռնություն և Ունեցություն
ԶԳ	- Զերմոցային Գազեր
ԼՄԳ	- լավագույն Միջազգային Գործելակերպ
ՄՇԿՊ	- Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլան
ՎՆԿՊ	- Վտանգավոր Նյութերի Կառավարման Պլան
ՇՄՆ	- Շրջակա Միջավայրի Նախարարություն
ՆԱՏԱ	- Նյութերի Անվտանգության Տվյալների Անձնագիր
ՏԿԵՆ	- Տարածքային Կառավարման և Ենթակառուցվածքների Նախարարություն
ԱԱԱՊ	- Աշխատանքի Անվտանգություն և Առողջության Պահպանում
ԱԱԱՊԿՊ	- Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան
ՀՀԿ	- ՀՀ Կառավարություն
ԾԱԱ	- Ծրագրի Ազդեցության Ենթարկված Անձ
ԱԿՀ	- Առաջնահերթ Կենսաբազմազանության Հատկանիշներ
ԾԻԳ	- Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն
ԱՊՄ	- Անհատական Պաշտպանության Միջոցներ
ԻՊ	- Իրագործման Պահանջ
ՀՀ	- Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀՏՏ	- Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայր
ՀՀԿՄ	- Հողային Հանույթի Կառավարման Պլան
ԱԿԿՊ	- Արտահոսքերի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան
ՏԲԲՍԿՊ	- Տարածքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլան
ԹՍԱ	- Թույլատրելի Սահմանային Արժեք
ԲԿՊ	- Բուսահողի Կառավարման Պլան
ՏԱ	- Տեխնիկական Առաջադրանք
ԶՕԸ	- ՀՀ Զրոգտագործողների Ընկերություն
ԹԿՊ	- Թափոնների Կառավարման Պլան

Բովանդակություն

1.	Ներածություն.....	6
2.	Նպատակը և շրջանակը.....	6
3.	Ծրագրի նկարագիրը	7
4.	Իրավական և կարգավորող շրջանակը	10
4.1	Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները.....	10
4.2	Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր	14
5.	Դերերը և պատասխանատվությունը.....	17
5.1	ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ).....	17
5.2	Վերահսկող ինժեներ	17
5.3	Կառուցման կապալառու.....	18
5.4	ՎՋԵԲ.....	18
5.5	Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ).....	18
5.6	«Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր	19
5.7	Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ	19
6.	Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում	19
6.1	Ծրագրի կենսացիկլերը	19
6.2	Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ	20
7.	Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ	22

1. Ներածություն

Եվրոպական Միության (ԵՄ) «Վերականգնում, դիմակայունություն և բարեփոխումներ. Արևելյան գործընկերության գերակայությունները 2020 թվականից հետո» նախաձեռնության շրջանակներում ՀՀ կառավարությունը նախատեսում է կառուցել 17 ջրամբար, ինչը ուղղված է երկրում ջրային և պարենային անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը: Վերակառուցման և շարժացման Եվրոպական Բանկը («ՎԶԲ») կամ «Բանկ» դիտարկում է ՀՀ կառավարությանը վարկ տրամադրելու հնարավորությունը՝ Հայաստանի տարբեր մարզերում հինգ ջրամբարների կառուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ֆինանսավորելու համար: Դրանք են՝

- Քասախի ջրամբար Արագածոտնի մարզում¹,
- Լիճքի ջրամբար Սյունիքի մարզում,
- Ելիինի ջրամբար Վայոց ձորի մարզում,
- Արթիկի ջրամբար Շիրակի մարզում,
- Աստղածորի ջրամբար Գեղարքունիքի մարզում:

ՎԶԲ-ը այս Ծրագիրը դասակարգել է որպես «Ա» կատեգորիայի՝ համաձայն իր Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականության («ԲՍԶ») (2019), քանի որ այն կարող է զգալի բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ առաջացնել: Սա նշանակում է, որ պետք է մշակվի Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄԱԳ) համապարփակ հաշվետվություն և դրան կից փաստաթղթեր, որոնց հաջորդելու է դրանց առնվազն 120 օրյա հանրային հրապարակումը:

Վերը թվարկված հինգ ջրամբարներից մեկը նախատեսվում է կառուցել ՀՀ Վայոց Ձորի մարզի Արենի համայնքի Ելիին գյուղի վարչական սահմաններում: Ելիինի ջրամբարը նախագծված է Արփա գետի աջ ափի Ելիին վտակի վրա՝ Ելիին և Զիվա գյուղական բնակավայրերի 300 հեկտար (հա) գյուղատնտեսական հողատարածքները ոռոգելու համար (Ծրագիր):

Բանկը ներգրավել է Խորհրդատուի²՝ հինգ ջրամբարների կառուցման ազգային Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատման («ՇՄԱԳ») հաշվետվությունները ՎԶԲ-ի ԲՍԶ պահանջներին համապատասխանեցնելու և դրանց առնչվող Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) փաստաթղթերը մշակելու համար, ներառյալ սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿ)՝ Ծրագրի հատուկ ազդեցություններին, օգուտներին և հնարավորություններին համահունչ:

2. Նպատակը և շրջանակը

Սույն ԲՍԿ-ն առանձին փաստաթուղթ է, որը կապված է Ծրագրի ՇՄԱԳ հաշվետվության հետ: Այն ներառում է մեղմացման և կառավարման միջոցառումների մի շարք, դրանց արդյունավետ իրականացման չափանիշներ, ֆինանսավորման աղբյուրներ, կանխատեսվող նպատակներ և ինստիտուցիոնալ կարգավորումներ, որոնք պետք է ձեռնարկվեն Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում՝ կանխելու, նվազեցնելու և փոխհատուցելու համար շրջակա միջավայրի և սոցիալական բացասական ազդեցությունները մինչև ընդունելի մակարդակ: ԲՍԿ-ն մշակվել է Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) գնահատման արդյունքների հիման վրա՝ ապահովելու, որ Ծրագիրը իրականացվի համապատասխան ազգային ԲևՍ ոլորտի օրենսդրության, ՎԶԲ-ի ԲՍԶ (2019), ԵՄ համապատասխան հրահանգների և Միջազգային Լավագույն Գործելակերպերին (ՄԼԳ) համապատասխան:

ԲՍԿ-ն հիմնական փաստաթուղթ է, որը սահմանում է մշակութային ժառանգության (թե՛ նյութական, թե՛ ոչ նյութական), հողօգտագործման, արտակարգ իրավիճակների, համայնքային

¹Նաև շրջան

²ATMS Solutions Ltd. (Հայաստան) և Ecoline International Ltd. (Բուլղարիա) ընկերություններից բաղկացած կոնսորցիում

և աշխատանքային առողջության ու անվտանգության ռիսկերին վերաբերող ԲԼՍ պահանջներ, ինչպես նաև սահմանում է գործառնական ընթացակարգեր, որոնք անհրաժեշտ են Ծրագրի իրականացման ընթացքում առաջացող նշանակալի խնդիրները կառավարելու համար:

Սույն ԲՍԿ-ը՝

- Սահմանում է Ծրագրին առնչվող օրենսդրական և կարգավորող շրջանակը,
- Ապահովում է ՎՁԵԲ-ի պահանջների բավարարումը,
- Ուրվագծում է կազմակերպչական կառուցվածքը, ԲԼՍ կառավարմանը վերաբերող հիմնական դերերը և պարտականությունները,
- Փաստաթղթավորում է ՇՄԱԳ ուսումնասիրությունների միջոցով բացահայտված ԲԼՍ ռիսկերի և ազդեցությունների կառավարման մոտեցումները: Կառավարումը ենթադրում է բացասական ազդեցությունների խուսափում կամ սահմանափակում, ինչպես նաև Ծրագրի դրական ազդեցությունների (օգուտների) ուժեղացում:

Սույն ԲՍԿ-ի շրջանակը ներառում է Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերը: Համապատասխանաբար, այն վերաբերում է կառուցման կապալառուին և նրա ենթակապալառուներին, մասնագիտացված ընկերություններին, որոնք ներգրավված են ԲՍԿ-ով պահանջվող հատուկ ուսումնասիրություններում, վերահսկող ինժեներին և Պատվիրատուին, որը ներկայացված է Տարածքային Կառավարման և ենթակառուցվածքների Նախարարության (ՏԿԵՆ) ներքո գործող ՀՀ Ջրային Հոմիտեով (ՀՀ ՋԿ): Այն նաև ներառում է Ծրագրի իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), որը ներգրավված է Ծրագրի նախագծման և կառուցման փուլերում, ինչպես նաև «Ջրառ» ՓԲԸ-ն, որը պատասխանատու է ավարտված ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար:

3. Ծրագրի նկարագիրը

Ելփին և Չիվա գյուղական բնակավայրերում (Վայոց Ձորի մարզ) գյուղատնտեսական հողատարածքների ոռոգումը ներկայումս իրականացվում է ընդհատումներով՝ Ելփինի պոմպակայանի միջոցով³: Հոսքի առավելագույն շրջանի ընթացքում Ելփինի հողատարածքները ոռոգվում են բնական հոսքով՝ ջրատար խողովակներով և առուներով, որոնք գտնվում են վատ տեխնիկական վիճակում և սնվում են Ելփին գետից: Ելփինում և Չիվայում ոռոգման ջուրը գյուղացիներին մատակարարվում է կամ բնական հոսքով կամ պոմպային համակարգերով, որոնք կառավարվում են Եղեգնաձորի Ջրօգտագործողների Ընկերության (ՋՕԸ) կողմից: Բուսականության աճի շրջանում (հուլիս-սեպտեմբեր) գետերում ջրի հասանելիությունը զգալիորեն նվազում է, ինչի հետևանքով ոռոգումը դառնում է անբավարար, իսկ բերքատվությունը՝ նվազ: Արդյունքում, գյուղացիները հիմնականում սահմանափակվում են հացահատիկային մշակաբույսերի (ցորեն, գարի) աճեցմամբ, որոնք սովորաբար հնարավոր է ոռոգել միայն մեկ անգամ՝ մայիս ամսին:

Նախատեսվող Ելփին ջրամբարը տեղակայվելու է Ելփին գյուղի վարչական սահմաններում: Այն նախատեսված է կառուցել Ելփին գետի վրա, որը Արփա գետի աջակողմյան վտակն է, ծովի մակարդակից 1,650-1,700 մ բարձրության վրա: Ջրամբարը ոռոգման ջուր է տրամադրելու Ելփին և Չիվա գյուղական բնակավայրերի մոտ 300 հա գյուղատնտեսական հողատարածքների համար: Ելփին գյուղը, ինչպես նաև ևս 10 գյուղական բնակավայր, ընդգրկված են Արենի բազմաբնակավայր համայնքի կազմում (**Նկար 1**):

Ջրամբարի պատվարային հիդրոհանգույցը (**Նկար 2**) բաղկացած է՝

1. Պատվարից,

³ՀՀ Վայոց Ձորի մարզում Ելփինի ջրամբարի կառուցման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում, ընդհանուր բացատրագիր, 2024թ.

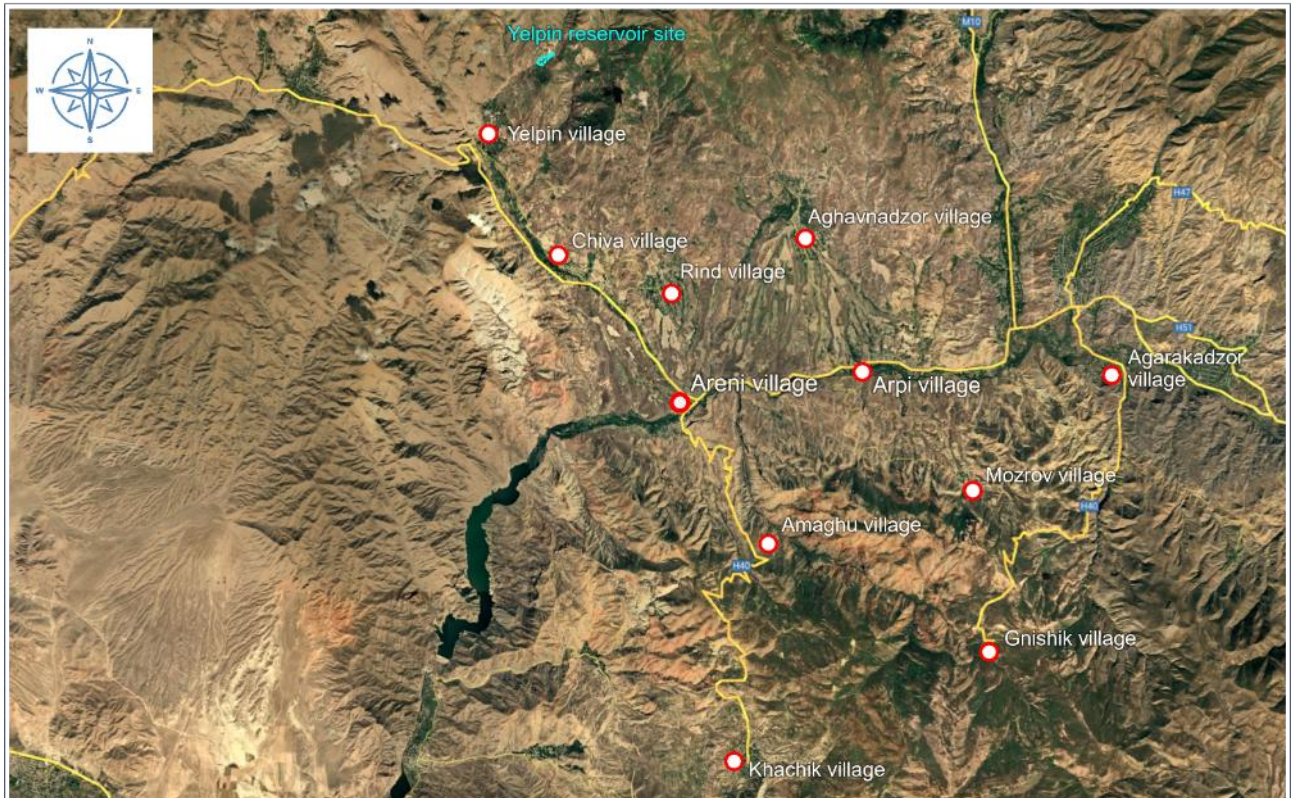
2. Հեղեղային ջրհեռից,
3. Շինարարական ջրհեռից,
4. Ոռոգման ջրթողից:

Ելփինի ջրամբարը և նրա հարակից կառուցվածքները կընդգրկեն 14.7 հա տարածք, որոնցից 8.5 հա կզբաղեցվի պատվարով և դրա լրացուցիչ կառույցներով: Ջրամբարի պահեստային ծավալը կազմելու է 0.93 մլն մ³: Նախատեսվում է ջրամբարը կառուցել Ելփին գետի միջին հոսանքի հովտում, որտեղ տարածված են երկրորդային ժամանակաշրջանի հրաբխային անդեզիտ-դացիտները: Դրանք ծածկված են ժամանակակից դարաշրջանի ալյուվիալ, էյուվիալ և դեյուվիալ կազմավորումներով, որոնց խորությունը տատանվում է 5-ից 14 մ: Հղկող ալյուվիալ և տեռասային նստվածքները կազմված են խճաքարային-խճային հողերից, որոնք պարունակում են մինչև 30% ավազ, մոտավորապես 12 մ հաստությամբ: Այս հողերը պիտանի չեն գյուղատնտեսական մշակաբույսերի համար: Ջրամբարի կառուցման համար առաջարկվող հողը համայնքային է և գտնվում է Ելփին գյուղական բնակավայրի վարչական սահմաններում:

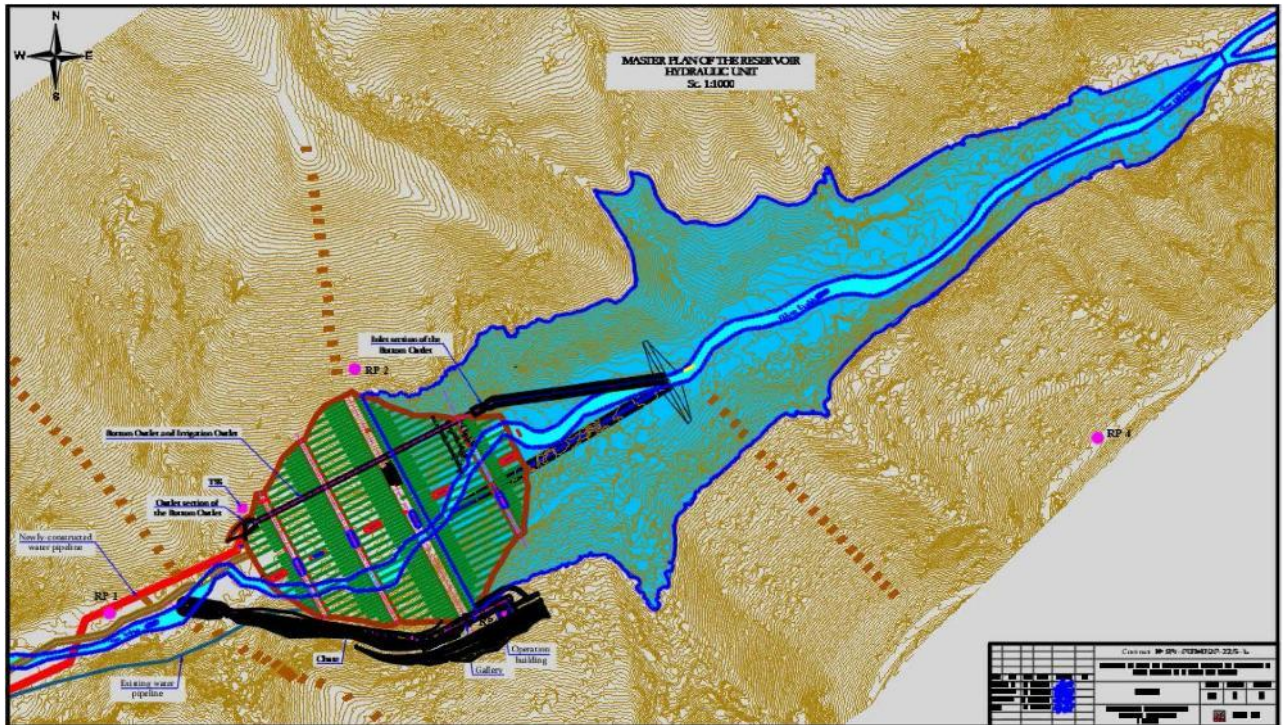
Պատվարի մարմնի կառուցումը նախատեսվում է իրականացնել տեղական շինանյութերով՝ մասնավորապես կոպճա-ճալաքարային պատյաններով: Հակաֆիլտրացիայի դեմ պաշտպանությունն ապահովվելու է կենտրոնական ավազակալե միջոցով: Ջրամբարի կատարի բարձրությունը որոշվել է ինչպես Նորմալ դիմհարային հորիզոնի (ՆԴՀ), այնպես էլ առավելագույն դիմհարային հորիզոնի (ԱԴՀ) համար, ԱԴՀ-ը հաշվարկվել է՝ 1693 մ ծովի մակարդակից բարձր:

Օգտագործողներին 188.6 լ/վրկ ոռոգման ջուր մատակարարելու համար նախատեսվում է պողպատե խողովակաշարի տեղադրում՝ 530 մմ տրամագծով և 6 մմ պատի հաստությամբ (Ø530×6 մմ), 170.0 մ երկարությամբ, գալերեայում: Ջրի վերցման նվազագույն նշագիծը սահմանվել է «մեռած ծավալի մակարդակին», որը համապատասխանում է ծովի մակարդակից ստորին ելքի 1674.0 մ բարձրությանը:

Նկար 1. Ելփինի ջրամբարի տարածքի և Արենի բազմաբնակավայր համայնքի մեջ ընդգրկված գյուղական բնակավայրերի տեղակայումը

Նկար 2. Ելիկին ջրամբարի հիդրոհանգույցը

Համաձայն Ծրագրի նախագծի ուսումնասիրության՝ շինհրապարակից կհեռացվի մոտ 1500 մ³ հողի բերրի շերտ: Նախնական գնահատականների համաձայն՝ կփորվի մոտ 400,000 մ³ հող: Այս նյութի մի մասը կվերաօգտագործվի որպես հետիցք, իսկ մնացած ծավալը կտեղափոխվի Արենիի քաղաքապետարանի կողմից տրամադրված և հաստատված Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայրեր (ՀՀՏՎ):

Շինանյութերը (բացառությամբ կավե-խճաքարային խառնուրդի), ինչպիսիք են երկաթբետոնը, պոլիէթիլենային և պողպատե խողովակները, միացումները և այլն, շինհրապարակ կհասցվեն բետոնե և երկաթբետոնե արտադրողներից, տեղական մատակարարներից կամ, եթե տեղում դրանք հասանելի չեն, Երևանից: Մատակարարումները կիրականացվեն Մ-2 մայրուղով, ապա՝ Ելիկին գյուղից դեպի շինհրապարակ տանող հողե ճանապարհով:

Նախագծով սահմանված Է պայթեցումների կիրառում: Պայթեցման աշխատանքները կիրականացվեն օրվա որոշակի ժամին, ցանկալի է՝ կեսօրին կամ աշխատանքային օրվա վերջում: Մոտակայքում գտնվող մարդիկ պետք է նախապես տեղեկացվեն պայթեցման ժամանակացույցի մասին: Բոլոր պայթուցիկ լիցքերը կպատրաստվեն որակավորված մասնագետի կողմից, որը պատասխանատու է գործընթացը կառավարելու համար:

Առաջարկվում է կազմակերպել երկու շինարարական ճամբար՝ համապատասխան օժանդակ կառույցներով: Յուրաքանչյուր շինարարական ճամբարի կառույցները կտեղադրվեն իրենց նշանակված տարածքներում՝ շինարարության գործընթացին զուգահեռ, և կտեղակայվեն այդ նպատակով հատկացված չօգտագործվող հողերի վրա: Առաջին ճամբարը կծառայի պատվարին և դրա կառույցներին, ջրամբարի ավազանին և գլխավոր խողովակաշարին: Երկրորդ ճամբարը կսպասարկի քարհանքները:

Ջրամբարի պատվարի կառուցման համար կավա-ավազ, խճաքար և քարե նյութեր մատակարարելու համար Ծրագրի տարածքի մոտակայքում կստեղծվեն երկու քարհանքեր՝ մոտավորապես 2.3 հա ընդհանուր մակերեսով: Պատվարի համար անհրաժեշտ քարը կհավաքվի դրա հիմքի, հարակից կառույցների և մուտքի ճանապարհների կառուցման ընթացքում փորված ապարային զանգվածներից: Քարհանքերի համար հատկացվող հողը սեփականաշնորհված չէ և գտնվում է բնակավայրի վարչական սահմաններում: Ջրամբարի կառուցման ավարտից հետո

քարհանքերի տարածքներում կիրականացվեն վերականգնման աշխատանքներ՝ բնական լանդշաֆտը վերականգնելու և տարածքը բնակավայրի վարչակազմին վերադարձնելու համար:

Շինարարական աշխատանքների տևողությունը որոշվել է՝ հիմնվելով հիմնական հողային/փորման և բետոնե աշխատանքների ծավալի և աշխատատարության, առաջադրանքների ռացիոնալ հաջորդականության և շահագործման սահմանափակումների համախմբված գնահատման վրա՝ համաձայն ՍՆԻՊ №1.04.03-85 «Ձեռնարկությունների շենքերի և կառուցվածքների շինարարության տևողության նորմերի»: Շինարարության ժամկետը որոշվել է Ծրագրի իրականացման ժամանակացույցին համապատասխան և կազմում է 34 ամիս⁴: Առավելագույնը միաժամանակ կնեղգրավվի 69 աշխատող և տեխնիկ, 15 ղեկավար և ինժեներ և 20 աշխատակից: Ընդհանուր առմամբ, շինարարության փուլի համար անհրաժեշտ կլինի 104 աշխատող:

4. Իրավական և կարգավորող շրջանակը

4.1 Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները

ՇՄԱԳ ուսումնասիրության ընթացքում հաշվի են առնվել հետևյալ իրավական և կարգավորող պահանջները, որոնք համապատասխանաբար ծառայել են որպես չափանիշներ սույն ԲՍԿՊ-ում առաջարկվող կառավարման միջոցառումների ձևակերպման համար՝

- 1) Կիրառելի ազգային բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի օրենքներ և կանոնակարգեր,
- 2) ՀՀ կողմից վավերացված կիրառելի միջազգային կոնվենցիաներ,
- 3) Կիրառելի ԵՄ օրենսդրություն,
- 4) ՎԶԵԲ ԲՍԶ և Իրագործման Պահանջներ (ԻՊ),

Ծրագրի համար կիրառելի ԲևՍ իրավական և կարգավորող ակտերը մանրամասն նկարագրված են ՇՄԱԳ հաշվետվության Բաժին 4-ում և ներկայացված են ստորև.

- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին ՀՀ օրենք (2014, վերանայվել է 2023թ.-ին),
  - Հանրության ծանուցման և հանրային քննարկումների ընթացակարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 19.11.2014թ.-ի №1325-Ն որոշմամբ,
  - Հիմնադրությամբ փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության իրականացման կարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 09.04.2015թ.-ի №399-Ն որոշմամբ,
  - Ռազմավարական Էկոլոգիական գնահատման և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ուղեցույցները հաստատված են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 29.10.2024թ.-ի №438-Ն հրամանով:
- ՀՀ Ջրային Օրենսգիրք (2002թ.),
  - Հայաստանի Հանրապետությունում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային իրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որը հաստատվել է ՀՀ Կառավարության 27.01.2011թ.-ի №75-Ն որոշմամբ,
  - Ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման, ժամկետի երկարաձգման, վերաձևակերպման, վերանայման, կասեցման, ուժի կորցրած ճանաչելու, դադարեցման կարգերը և ջրօգտագործման թույլտվության օրինակելի ձևաթուղթը, հորատանցքի անձնագրերի, հորատանցքի նախագծային երկրաբանա-

⁴ՀՀ Վայոց Ձորի մարզում Ելիինի ջրամբարի կառուցման նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմում, ընդհանուր բացատրագիր, 2024թ.

տեխնիկական կտրվածքի ձևերը հաստատված են. ՀՀ Կառավարության 03.08.2023թ.-ի №1332-Ն որոշմամբ,

- Ջրի ազգային ծրագրի մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- ՀՀ Հողային Օրենսգիրք (2001թ.),
  - Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգ հաստատված ՀՀ Կառավարության 08.09.2011թ.-ի №1396-Ն որոշմամբ,
  - Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու մասին ՀՀ Կառավարության 02.11.2017թ.-ի №1404-Ն որոշմամբ,
  - Հողագործության հանույթի կարգը սահմանելու մասին ՀՀ Կառավարության 10.05.2019թ.-ի №572-Ն որոշմամբ,
- Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2008),
- Թափոնների մասին ՀՀ օրենք (2004թ.),
- Հանրության գերակա շահերի ապահովման նպատակով սեփականության օտարման մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (1994թ., վերանայված է 2022թ.-ին),
  - Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունները սահմանված են ՀՀ Կառավարության 02.02.2006թ.-ի №160-Ն որոշմամբ,
- Բուսական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (1999թ.),
- Կենդանական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (2000թ.),
- ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ Կառավարության 71-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ Կառավարության 72-Ն որոշմամբ,
- Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենք (1998թ.),
- Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» օրենքը (2009թ.),
  - ՀՀ նյութական մշակութային արժեքների ցանկերի կազմման չափորոշիչները սահմանելու և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ Կառավարության №310-Ա որոշումով,
  - ՀՀ անհապաղ պաշտպանության կարիք ունեցող ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկերի գրանցման ու կազմման չափորոշիչները և դրանց հիման վրա կազմված ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ Կառավարության №36-Ն որոշմամբ,
  - ՀՀ մշակութային տարածքների ճանաչման չափորոշիչները և մշակութային տարածքների ցանկը հաստատված է ՀՀ Կառավարության №241-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ Ընդերքի մասին Օրենսգիրք (2011թ.),
- ՀՀ Անտառային Օրենսգիրք (2005թ.),
- Բնապահպանական վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- Հանրային առողջապահության մասին ՀՀ օրենք (2024թ.),
- ՀՀ Աշխատանքային Օրենսգիրք (2004թ.),

- Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին ՀՀ օրենք (2013թ.),
- Հրդեհային անվտանգության մասին ՀՀ օրենք (2001թ.),
- Հրդեհային անվտանգության կանոնները հաստատված են ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարի №595-Ն հրամանով:

Հայաստանը ստորագրել/վավերացրել է մի շարք Ծրագրին առնչվող միջազգային համաձայնագրեր և կոնվենցիաներ, որոնք ներկայացված են **Աղյուսակ 1**-ում:

Աղյուսակ 4-1. ՀՀ կողմից վավերացված և Ծրագրին վերաբերվող միջազգային համաձայնագրերի ցանկը

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
«Միջազգային կարևորության խոնավ տարածքների մասին, հատկապես որպես ջրաթռչունների բնակավայր» կոնվենցիա (Ռամսար 1971)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին» կոնվենցիա (Փարիզ, 1972)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Միգրացվող վայրի կենդանիների տեսակների պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բոնն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2010թ.-ին:
«Եվրոպայի կենդանական աշխարհի և բնական միջավայրի պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բեռն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2008թ.-ին:
«Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիա (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիա (Ֆլորենսիա, 2000)	Եվրոպայի խորհրդի լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիան խթանում է լանդշաֆտների պահպանությունը, կառավարումը և պլանավորումը և կազմակերպում է միջազգային համագործակցություն լանդշաֆտային խնդիրների շուրջ:
ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Փարիզյան համաձայնագիր՝ ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2017թ.-ին:

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
մասին» շրջանակային կոնվենցիայի ներքո	
ՄԱԿ-ի անապատեցման դեմ պայքարի կոնվենցիա (Փարիզ, 1994)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1997թ.-ին:
ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ոչ կյուրական մշակութային ժառանգության պաշտպանության մասին կոնվենցիա (2003)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2006թ.-ին:
«Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիա (Օրիուս, 1998)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2001թ.-ին:
Անդրսահմանային ենթատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին կոնվենցիա (Էսպո 1991)	Վավերացվել է Հայաստանի կողմից 1997թ.-ին:
Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) կոնվենցիաներ	Հայաստանը վավերացրել է ԱՄԿ 29 կոնվենցիաներ, ներառյալ հետևյալ հիմնարար կոնվենցիաները:

Ծրագրին վերաբերող Եվրոպական Միության (ԵՄ) օրենսդրությունը ներառում է հետևյալ հրահանգները՝

- 1) 2011/92/EC հրահանգը, որը փոփոխվել է 2014/52/EC հրահանգով, որոշակի պետական և մասնավոր նախագծերի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին (ՇՄԱԳ հրահանգ),
- 2) Արդյունաբերական արտանետումների մասին 2010/75/EC հրահանգ (համապարփակ աղտոտման կանխարգելում և վերահսկում) (Արդյունաբերական արտանետումների մասին հրահանգ),
- 3) Վայրի թռչունների պահպանության մասին 2009/147/EC հրահանգ (Թռչունների մասին հրահանգ),
- 4) Խորհրդի 1992 թվականի մայիսի 21-ի 92/43/EEC հրահանգը բնական միջավայրերի և վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի պահպանության մասին (Կենսա-միջավայրերի մասին հրահանգ),
- 5) Ջրային քաղաքականության ոլորտում համայնքային գործողությունների շրջանակը սահմանող 2000/60/EC հրահանգ (Ջրային շրջանակային հրահանգ),
- 6) Թափոնների մասին 2008/98/EC հրահանգ (Թափոնների մասին շրջանակային հրահանգ),

- 7) 2003/10/EC հրահանգ՝ աշխատողների ֆիզիկական գործունեության (աղմուկ) առաջացող ռիսկերին ենթարկվելու վերաբերյալ առողջության և անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին,
- 8) 2002/44/EC հրահանգ՝ ֆիզիկական գործունեության (թրթռում) առաջացող ռիսկերին ենթարկվող աշխատողների առողջության ու անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին:

Ծրագրին առնչվող հատուկ ԲԼՍ պահանջները հետևյալն են՝

- ՎՇԵԲ-ի ենթադրատյային բնապահպանական և սոցիալական ուղեցույցներ՝ կառուցում և շինարարական գործունեություն (2010),
- Միջազգային ֆինանսական Կորպորացիայի (ՄՖԿ) շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույց (2007),
- ICOLD տեղեկագիր 173 (2021) - Հիդրոէլկտրակայանների և ջրամբարների համապարփակ շահագործում:
- ICOLD տեղեկագիր 96 (1994) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ ջրի որակ և կլիմա.
- ICOLD տեղեկագիր 86 (1992) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ սոցիալ տնտեսական ազդեցություններ:

ՎՇԵԲ-ը իր ԲԼՍ պահանջները ձևակերպել է ԲՍԲ-ում (2019): Ծրագրին կիրառելի ԻՊ-ը ներկայացված են ստորև՝

- ԻՊ 1. Բնապահպանական և սոցիալական ռիսկերի և ազդեցությունների գնահատումը և կառավարումը:
- ԻՊ 2. Աշխատանք և աշխատանքային պայմանները:
- ԻՊ 3. Ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը, աղտոտման կանխարգելումը և վերահսկումը:
- ԻՊ 4. Առողջություն և աշխատանքի անվտանգությունը:
- ԻՊ 5. Հողի օտարումը, հողօգտագործման սահմանափակումները և հարկադիր տարաբնակեցումը:
- ԻՊ 6. Կենսաբազմազանության պահպանումը և կենդանի բնական ռեսուրսների կայուն կառավարումը:
- ԻՊ 8. Մշակութային ժառանգությունը:
- ԻՊ 10. Տեղեկատվության հրապարակումը և շահագրգիռ կողմերի ներգրավումը:

4.2 Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր

Ծրագրի տարածքում և դրա ազդակիր շրջակա միջավայրում ելակետային ֆիզիկական պայմանները որոշելու, ինչպես նաև կառուցման և շահագործման փուլերի ընթացքում շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մշտադիտարկումը ուղղորդելու համար կիրառվող բնապահպանական չափանիշներն ու նորմերը ամփոփված են **Աղյուսակներ 2-5**-ում:

ՀՀ բնակավայրերում մթնոլորտային օդի որակի գնահատման չափանիշները սահմանվում են ՀՀ կառավարության №160-Ն որոշմամբ և Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպության (ԱՀԿ) օդի որակի ուղեցույցներով (2021թ.-ի գլոբալ թարմացում)⁵ և ամփոփված են **Աղյուսակ 2**-ում:

⁵<https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>

Աղյուսակ 2. Օդի որակի ստանդարտները

№	Աղտոտող նյութ	Ազդեցության ժամանակահատված	Սահմանային Թույլատրելի Կոնցենտրացիա (ՍԹԿ), մգ/մ ³		
			ԱՀԿ		ՀՀ ստանդարտներ
			2005	2021	
1	PM2.5	24 ժամյա	0.025	0.015	0.035
		տարեկան		0.01	
		առավելագույն			0.16
2	PM10	24 ժամյա	0.05	0.045	0.06
		տարեկան	0.02	0.015	
		առավելագույն			0.3
3	Ծծմբի դիօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա	0.02	0.04	0.05
		առավելագույն			0.5
4	Ազոտի երկօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա		0.025	0.04
		տարեկան	0.04	0.01	
		առավելագույն			0.2
5	Ածխածնի օքսիդ	առավելագույն օրական 8 ժամյա			
		24 ժամյա		4.0	3.0
		առավելագույն			5.0

№2-III-11.3 «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» սանիտարական նորմերով⁶, ԱՀԿ-ի համայնքային աղմուկի ուղեցույցներով (1999թ.)⁷ և ՄՖԿ-ի շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույցով (2007թ.)⁸ աղմուկի/ձայնի սահմանված համարժեք (միջին) և առավելագույն թույլատրելի մակարդակները ներկայացված են **Աղյուսակ 3**-ում:

Աղյուսակ 3. Աղմուկի թույլատրելի մակարդակները

№	Տարածքներ		Թույլատրելի մակարդակներ, դԲԱ		
			Ազգային		ՄՖԿ/ԱՀԿ
			համարժեք	առավելագույն	մեկ ժամին համարժեք ձայնի մակարդակ
1	Աշխատատեղ		80		85
2	Խանութներ, առևտրի սրահներ, օդանավակայանի և երկաթուղային կայարանների սպասասրահներ, հանրային ծառայություններ մատուցողների բեռնաթափման կետեր		60	75	
	Արդյունաբերական, առևտրային				70
3	Բնակելի շենքերի, կլինիկաների, ամբուլատորիաների, հանգստյան տների, ծերանոցների, հաշմանդամների տների, գրադարանների, մանկապարտեզների,	ցերեկ ⁹	55	70	55
		գիշեր ¹⁰	45	60	45

⁶<https://www.arlis.am/hy/acts/163246>

⁷<https://www.who.int/publications/i/item/a68672>

⁸<https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2000/2007-general-ehs-guidelines-en.pdf>

⁹07:00-ից 23:00

¹⁰23:00-ից 07:00

№	Տարածքներ	Թույլատրելի մակարդակներ, դԲԱ		
		Ազգային		ՄՖԿ/ԱՀԿ
		համարժեք	առավելագույն	մեկ ժամին համարժեք ձայնի մակարդակ
	դպրոցների և այլ ուսումնական հաստատությունների հարակից տարածքները			

№2.2.4-009-06 «Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմեր»-ով¹¹ սահմանված թրթռման թույլատրելի արժեքները ամփոփված են **Աղյուսակ 4**-ում:

Աղյուսակ 4. Թրթռման արագացման թույլատրելի արժեքները

№	Ընդհանուր թրթռում	Ճշգրտված ու համարժեքային ճշգրտված արժեքները և դրանց մակարդակները	
		մ/վ ²	դԲ
1	Տրանսպորտատեխնոլոգիական (2-րդ կարգ)	0.28	109
2	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, ա)	0.1	100
3	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, բ)	0.04	92
4	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, գ)	0.014	83
5	Բնակելի սենքեր, հիվանդասենյակներ	0.004	72

№2.1.7.003-10 «Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ» սանիտարական կանոններով և նորմերով¹² սահմանված հողում քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը բերված են **Աղյուսակ 5**-ում:

Աղյուսակ 5. Հողում քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը

№	Քիմիական տարրեր	Միավոր	ՍԹԿ հողում
1	Վանադիում	մգ/կգ	150
2	Քրոմ	մգ/կգ	6
3	Մանգան	մգ/կգ	1500
4	Կոբալտ	մգ/կգ	5
5	Նիկել	մգ/կգ	4
6	Պղինձ	մգ/կգ	3
7	Ցինկ	մգ/կգ	23
8	Արսեն	մգ/կգ	2
9	Անտիմոն	մգ/կգ	4.5
10	Կապար	մգ/կգ	32

ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային հրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որն ընդունվել է ՀՀ կառավարության 27.01.2011թ.-ի հունվարի 27-ի №75-Ն որոշմամբ¹³: Արփա գետի ավազանում ջրի որակի չափանիշները սահմանված են նույն որոշման Հավելված 19-ում:

¹¹<https://www.arlis.am/hy/acts/163276>

¹²<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=146741>

¹³<https://www.arlis.am/hy/acts/200962>

5. Դերերը և պատասխանատվությունը

5.1 ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ)

ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ)՝ իրականացման մարմին է, որն ունի ընդհանուր պատասխանատվություն Ծրագրի և սույն ԲՍԿԴ-ի իրագործման համար: Այն նաև պատասխանատու է ՀՀ ԲԼՍ իրավական պահանջների համապատասխանության ապահովման և ՇՄԱԳ հաշվետվությունում սահմանված պարտավորությունների կատարման համար:

Չնայած ԲՍԿԴ պահանջների մեծ մասը կիրականացվի կառուցման կապալառուի և նրա ենթակապալառուների կողմից, ՀՀ ՋԿ-ն կպահպանի ընդհանուր պատասխանատվությունը Ծրագրի ԲԼՍ արդյունավետության համար: Բացի այդ, ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ) պատասխանատու է Շահառուների Ներգրավման Պլանի (ՇՆՊ) և Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլանի (ԿՄՊ)¹⁴, Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլանի (ՄԺԿՊ) և Տարաբնակեցման Պլանի (ՏՊ) իրականացման համար:

ՀՀ ՋԿ-ում պետք է աշխատեն բնապահպանական և սոցիալական մասնագետներ, որոնք կվերահսկեն Ծրագրի շրջանակներում բոլոր գործառույթների կատարումը, որոնք կապված են Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության (ԲՍԱԱ) հարցերի հետ: Հատուկ ԲԼՍ ուսումնասիրությունների համար ՀՀ ՋԿ-ն կարող է ներգրավել մասնագիտացված կամ լիցենզավորված ընկերություններ և խորհրդատուներ՝ ըստ անհրաժեշտության:

5.2 Վերահսկող ինժեներներ

Կառուցման փուլի ընթացքում Ծրագրի իրականացումը վերահսկելու և ԲՍԿԴ-ի ու Ծրագրի շինարարության հետ կապված այլ կառավարման պլանների ու ընթացակարգերի պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու համար պայմանագիր կկնքվի վերահսկող ինժեների հետ:

Պարտականությունները ներառում են մշտադիտարկման պլանի մշակումը և իրականացումը, գրառումների պահպանումը և Ծրագրի կառուցման կապալառուի ԲԼՍ արդյունավետության վերաբերյալ ՀՀ ՋԿ-ին և ՎՁԵԲ-ին հաշվետվությունների ներկայացումը: Սա կներառի դիտարկված անհամապատասխանությունները, համապատասխան ուղղիչ գործողությունները և սահմանված ժամկետները, դերերն ու պատասխանատվությունները:

Վերահսկող ինժեները նաև անհրաժեշտության դեպքում կտրամադրի կարողությունների զարգացման աջակցություն և ուսուցում Կապալառուի ԲԼՍ թիմին և պատասխանատու կլինի սույն ԲՍԿԴ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառավարման և մշտադիտարկման պլանների հաստատման համար:

Վերահսկող ինժեները պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու ԲՍԱԱ մասնագետների հետևյալ կոնկրետ պաշտոններում՝

- 1) Միջազգային և տեղական բնապահպանական մասնագետներ,
- 2) Միջազգային և տեղական աշխատանքային անվտանգության և առողջության պահպանման (ԱԱԱՊ) մասնագետներ,
- 3) Տեղական սոցիալական (ներառյալ գենդերային հարցերով) և տարաբնակեցման մասնագետ(ներ),
- 4) Տեղական հնագետ,

¹⁴ՇՄԱԳ հրապարակման փաթեթի մասը կազմող ՇՆՊ-ն և ԿՄՊ-ը ՇՄԱԳ խորհրդատուն մշակել է ՀՀ ՋԿ-ի անունից

- 5) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական) մասնագետներ՝ միջազգային փորձով / վարկատուի պահանջների իմացությամբ:

5.3 Կառուցման կապալառու

Կառուցման կապալառուն, որը ընտրվելու է ՀՀ ՋԿ-ի մրցույթային գործընթացի միջոցով, կրում է Ծրագրի շինարարության ընդհանուր պատասխանատվությունը: Կապալառուն պետք է լիովին համապատասխանի սույն ԲՍԿԿ-ի և ՀՀ ՋԿ-ի այլ կառավարման պլանների պահանջներին:

Այն ներառում է սույն ԲՍԿԿ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառուցման փուլի ԲևՍ կառավարման պլանների մշակումը և այդ պլաններում նշված բոլոր բնապահպանական և սոցիալական կառավարման և մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետ իրականացման ապահովումը շինարարական աշխատանքների ողջ ընթացքում:

Կապալառուն նաև պատասխանատվություն է կրում բոլոր ենթակապալառուների կողմից ԲևՍ կառավարման պլանների և ընթացակարգերի պահանջները ապահովելու համար:

Կառուցման կապալառուն պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու անձնակազմ հետևյալ ԲՍԱԱ պաշտոնների համար՝

- 1) Ծրագրի ղեկավար,
- 2) Բնապահպան մասնագետ,
- 3) Աշխատանքի անվտանգության և համայնքային առողջության մասնագետ(ներ),
- 4) Սոցիալական և տարաբնակեցման մասնագետ,
- 5) Մշակութային ժառանգության փորձագետ,
- 6) Համայնքային կապի պատասխանատուներ, որոնք պատասխանատու են ՇՆԴ-ի համապատասխան առաջադրանքների իրականացման համար համայնքային մակարդակում (նման պատասխանատուներից առնվազն մեկը կին պետք է լինի),
- 7) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական աշխարհի) մասնագետ՝ միջազգային փորձով / վարկատուների պահանջների իմացությամբ:

5.4 ՎՁԵԲ

Ծրագրի վարկատուն՝ ՎՁԵԲ-ը, կհետևի Ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական արդյունավետությանը՝ ապահովելու համար Բնապահպանական և սոցիալական քաղաքականության պահանջներին համապատասխանությունը:

5.5 Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ)

Ծրագրի Իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), ի թիվս այլ գործառույթների, կօգնի ՀՀ ՋԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԿ-ով և Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլանով (ԲՍՄՊ) պահանջվող միջոցառումները, անհրաժեշտության դեպքում կանցկացնի ուսուցում՝ ՀՀ ՋԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման կարողությունները բարձրացնելու համար, կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲՍԿԿ-ները, կօգնի ՀՀ ՋԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄՊ-ի, ՏՊ-ի, ՇՆԴ-ի, ԿՄՊ-ի, ՄԺԿՊ-ի և այլ կառավարման պլանների շրջանակներում պահանջվող քաղաքականությունները, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման ընթացակարգերում, անհրաժեշտության դեպքում:

ԾԻԳ-ը օգնելու է ՀՀ ՋԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԿ-ով, ԲՍՄՊ-ով և առնչվող կառավարման պլաններով պահանջվող միջոցառումները: ԾԻԳ-ը նաև անհրաժեշտության դեպքում

կանցկացնի ուսուցում՝ ՀՀ ՋԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների ԲևՍ կառավարման կարողությունները հզորացնելու համար: Ջրամբարի պատշաճ շահագործման վերաբերյալ Ջրառ» ՓԲԸ անձնակազմի ուսուցումը նույնպես կկազմակերպվի ԾԻԳ-ի կողմից:

Բացի այդ, ԾԻԳ-ը կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲևՍ կառավարման պլանները և կաջակցի ՀՀ ՋԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄԴ-ով, ՇՆԴ-ով, ԿՄԴ-ով, ՄԺԿԴ-ով և այլ կառավարման պլաններով պահանջվող քաղաքականությունը, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման գործընթացներում, անհրաժեշտության դեպքում:

5.6 «Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր

«Ջրառ» Փակ Բաժնետիրական Ընկերությունը (ՓԲԸ), գործում է ՀՀ ՏԿԵՆ ներքո և պատասխանատու է ՀՀ-ում 1-ին և 2-րդ կատեգորիայի ջրամբարների շահագործման և պահպանման համար:

«Ջրառ» ՓԲԸ-ն կմշակի և կիրականացնի Ելիինի ջրամբարի շահագործման և պահպանման փուլի ԲՍԿԴ-ով առաջարկվող պլանների և միջոցառումների կառավարումը և մշտադիտարկումը:

5.7 Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը (ՇՄՆ) կտրամադրի մթնոլորտային արտանետումների թույլտվություններ, կհաստատի վտանգավոր թափոնների անձնագրերը և թափոնների գոյացման նորմատիվները և դրանց տեղադրման սահմանաքանակները: ՇՄՆ-ը նաև կտրամադրի ուղեցույց և աջակցություն Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը (ԿԳՄՄՆ) կաջակցի Ծրագրին հնագիտական ուսումնասիրություններ անցկացնելու և նյութական և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության հետ կապված հարցերում: ԿԳՄՄՆ-ն նաև կաջակցի Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Արենիի համայնքապետարանը և Ելիինի գյուղական բնակավայրի վարչական ղեկավարը կորոշեն Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայրերը (ՀՀՏՎ) և հողի բերրի շերտի պահեստավորման վայրերը, կհեշտացնեն կապալառուի և ագրակիր բնակավայրերի բնակչության միջև հաղորդակցությունը և անհրաժեշտության դեպքում կօգնեն կապալառուին ժամանակավոր հողերի ձեռքբերման կամ օգտագործման դեպքերում:

6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում

6.1 Ծրագրի կենսացիկլերը

Նախակառուցման փուլ

Նախակառուցման փուլում ազգային և/կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից (օրինակ՝ նախարարություններից, տեսչական մարմիններից, հաստատություններից, համայնքներից) և/կամ Պատվիրատուից և ՎՁԵԲ-ից Ծրագրին վերաբերող որոշումների (օրինակ՝ հաստատումների, թույլտվությունների կամ համաձայնությունների) ստացման գործընթացից բխող ցանկացած պահանջ կներառվի կառուցման վերջնական փաստաթղթերում:

Կառուցման փուլ

Կառուցման փուլին վերաբերող հիմնական բնապահպանական և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կհանձնարարվի կառուցման կապալառու(ներ)ին: Այս հանձնարարությունը կկարգավորվի ԲՍԿԴ-ով, որը կկազմի մրցութային փաստաթղթերի, գնումների գործընթացի և կառուցման կապալառուի պայմանագրի մաս:

Կառուցման կապալառու(ներ)ը կմշակեն Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան (ԿԲՍԿՊ), որը պետք է համապատասխանի Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ հաշվետվությանը և սույն ԲՍԿԴ-ին: ԿԲՍԿՊ-ը կներառի Տեղանքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլաններ (ՏԲԲՍԿՄՊ) կամ կառուցման ժամանակահատվածում բնապահպանական և սոցիալական խնդիրներին անդրադառնալու ընթացակարգեր: Պատվիրատուի կողմից նշանակված վերահսկող ինժեները պետք է վերանայի և հաստատի այս փաստաթղթերը:

Կառուցման կապալառու(ներ)ի պարտականությունն է որպես Ծրագրի պլանավորման առաջընթաց՝ ինչպես շինարարությունից առաջ, այնպես էլ դրա ընթացքում, ճշտել ԲՍԿԴ-ում դիտարկվող խնդիրները: Դրանք ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում շինարարական գոտիների, աշխատուժի համար ժամանակավոր կառույցների, շինարարական և այլ նյութերի պահեստավորման, երթևեկության և տրանսպորտային հոսքերի վերահսկման, շրջակա միջավայրի պահպանության և թափոնների ու աշխատանքի կառավարման, աշխատանքային և համայնքային առողջության ու անվտանգության, արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և այլ հարակից հիմնահարցերը:

Շահագործման փուլ

Շահագործման փուլը կմեկնարկի ջրամբարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների լիարժեք շահագործման հանձնումից հետո: Այս փուլում բոլոր աշխատանքները կառուցման կապալառուի կողմից կհանձնվեն ջրամբարի օպերատորին («Ջրամ» ՓԲԸ), որը պատասխանատու կլինի բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումների մեծ մասի իրականացման համար՝ ապահովելու Ծրագրի մեղմացման ռազմավարության շարունակական համապատասխանությունը: Այս միջոցառումները կկառավարվեն «Ջրամ» ՓԲԸ-ի Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգի (ԲՍՀՀ) միջոցով՝ համապատասխան կանոնակարգերով և ուղեցույցներով:

Բացի այդ, տեխնիկական սպասարկման գործունեությամբ պայմանավորված հիմնական շրջակա միջավայրի և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կարող է հանձնարարվել նշանակված կապալառուին (այսինքն՝ ջրամբարի սպասարկման կապալառուին): Նման հանձնարարությունը կկարգավորվի պայմանագրային հիմունքներով:

6.2 Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ

Կառուցման կապալառուն պետք է մշակի գործառնական, կառավարման և մշտադիտարկման պլանների փաթեթ՝ համաձայն Ծրագրի ԲՍԿԴ-ի, որոնք պետք է իրագործվեն Նախակառուցման և կառուցման փուլերում՝ բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունները արդյունավետ կառավարելու համար: Առաջարկվող ՏԲԲՍԿՄՊ-ները պետք է նվազագույնը ներառեն՝

- Երթևեկության կառավարման պլան,
- Բուսաշերտի կառավարման պլան,
- Զարհանքների կառավարման պլան,
- Հողային հանույթի տեղադրման կառավարման պլան,
- Վտանգավոր նյութերի կառավարման պլան,
- Արտահոսքերի կանխարգելման և կառավարման պլան,
- Պայթեցման անվտանգության կառավարման պլան,
- Թափոնների կառավարման պլան,

- Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պահպանման կառավարման պլան,
- Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլան,
- Տեղական զբաղվածության և գնումների պլան,
- Շինարարական ճամբարի կառավարման պլան, ներառյալ ճամբարի վարքագծի կանոնագիրքը և ճամբարի կառավարման ենթապլանները,
- Աշխատողների վարքագծի կանոնագիրք,
- Պատահական գտածոների ընթացակարգ,
- Գետափնյա կենսամիջավայրերի կառուցման պլան,
- Օդի, ջրի և հողի որակի մշտադիտարկման պլան,
- Աղմուկի, թրթռման և պայթեցումների մշտադիտարկման պլան,
- Տարաբնակեցման պլան,
- Շահառուների ներգրավման պլան (որը պետք է թարմացվի տարեկան առնվազն մեկ անգամ):

Ելիինի ջրամբարի շահագործման փուլում Պատվիրատուի (ՀՀ ԶԿ և ԾԻԳ) կողմից «Զրառ» ՓԲԸ-ի հետ համագործակցությամբ կմշակվեն և կիրականացվեն մի շարք բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ՝ հաշվի առնելով սույն ԲՍԿՊ-ի շահագործման փուլ բաժնում նշված առաջարկություններն ու մեղմացնող միջոցառումները (տե՛ս ստորև բերված աղյուսակը), ներառյալ՝

- Ոռոգման ջրի և բնապահպանական թողքի բացթողնման կառավարման պլանը,
- Զրամբարի շահագործման և սպասարկման պլանը,
- Երթևեկության կառավարման պլանը,
- Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանը,
- ԱԱԱՊ ընթացակարգերը (պլանը),
- Թափոնների կառավարման պլանը,
- Շահառուների ներգրավման պլանը,
- Կենսաբազմազանության միջոցառումների պլանը:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

7. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Ծրագրի նախակառուցման (նախագծային) փուլի (Բաժին Ա), շինարարության փուլի (Բաժին Բ) և շահագործման փուլի (Բաժին Գ) համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ամփոփված են ստորև բերված Աղյուսակ 6-ում: Սույն աղյուսակը ներկայացնում է մեղմացում պահանջող գործունեությունները և դրանց հետ կապված ազդեցությունները, սահմանում է իրականացված միջոցառումների արդյունավետությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ թիրախները ու ցուցանիշները, ինչպես նաև նույնականացնում է ֆինանսավորման աղբյուրները և պատասխանատու կառույցները:

Աղյուսակ 6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Բաժին Ա - ՆԱԽԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ (ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ) ՓՈԽ					
Բուսականության մաքրում	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	Մշակել «Ծառահատման և Ծառանտնկման Կառավարման Պլան» (ԾԾԿՊ) և ստանալ հաստատում վերահսկող ինժեների	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԾԾԿՊ-ն մշակվում և հաստատվում է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Բուսահողի հեռացում և պահեստավորում, բեռնման և բեռնաթափման աշխատանքներ, հողային զանգվածների և նյութերի տեղափոխում, շինարարական նյութերի և նավթամթերքների պահեստավորում և այլն	Ազդեցություն հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	1) Մշակել Բուսահողի Կառավարման Պլան (ԲԿՊ) և ստանալ հսկող ինժեների և Պատվիրատուի հաստատումը, 2) Ստանալ անհրաժեշտ թույլտվություն բուսահողի տեղափոխման և պահեստավորման աշխատանքների համար, 3) Մշակել Վտանգավոր նյութերի Կառավարման Պլան (ՎՆԿՊ) և ստանալ Հսկող ինժեների և Պատվիրատուի հաստատումը,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԲԿՊ, ՎՆԿՊ, ՊԱՎԿՊ և ԱԿԿՊ մշակվում և հաստատվում են:	Մ - Կառուցման կապալառու Հ - Վերահսկող ինժեներ ՇԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

¹⁵Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		4) Մշակել Պայթեցման Աշխատանքների Անվտանգության Կառավարման Պլան (ՊԱԱԿՊ) և ստանալ Հսկող ինժեների և Պատվիրատուի հաստատումը, 5) Մշակել Արտահոսքի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան (ԱԿԿՊ) և ստանալ Հսկող ինժեների և Պատվիրատուի հաստատումը.			
Կառուցման փուլի ընթացքում առաջացող բոլոր թափոնների առաջացման գործընթացները և գործունեությունները	Թափոնների առաջացում և կառավորում (8.2.9)	1) Ստանալ թափոնների կառավարման ոլորտը կարգավորող բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և Նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն Հայաստանի օրենսդրության, ներառյալ առնվազն՝ - վտանգավոր թափոնների անձնագրեր, - թափոնների առաջացման Նորմեր և դրանց հեռացման սահմանաքանակներ, - թափոնների առաջացման հաշվառման մատյաններ և այլն, - թափոնների նախնական գրանցման մատյաններ: 2) Պատրաստել և գործարկել Ծրագրի Թափոնների Կառավարման Պլանը (ԹԿՊ), 3) Ստանալ Արենի համայնքի համաձայնությունը՝ ընտրված հանված հողային զանգվածի տեղադրման տարածքի օգտագործման համար, կամ առաջարկել այլընտրանքային տարածք, 4) Մշակել հողային հանված հողային զանգվածի պահման վայրի կառավարման պլան և ստանալ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ՀՀ թափոնների ոլորտի օրենսդրությամբ պահանջվող բոլոր թույլտվությունները ստացված են: ԹԿՊ և ՀՀԿՊ մշակված և հաստատված են: ՀՀՏԿ Նույնականացված և համաձայնեցված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և Արենի համայնքի ղեկավար (ՀՀՏԿ-ի տեղակայումների համար): ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		վերահսկող ինժեների և պատվիրատուի հաստատումը			
Շինանյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում	Ազդեցություն երթևեկության վրա (8.2.11)	1) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան (ԵԿՊ), որը կհաստատվի վերահսկող ինժեների և պատվիրատուի, ինչպես նաև համապատասխան մարզային իշխանությունների և ճանապարհային ոստիկանության կողմից: 2) Մինչև շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, Ծրագրի նպատակներով օգտագործվող համայնքային ճանապարհների վիճակը պետք է զննվի և փաստաթղթավորվի կառուցման կապալառուների և ազդակիր բնակավայրերի ներկայացուցիչների կողմից: Ծրագրի հետևանքով զգալի վնաս պատճառվելու դեպքում կառուցման կապալառուն պետք է վերականգնի ճանապարհները՝ բերելով առնվազն նախաշինարարական վիճակին:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ն մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ, Արենի համայնքի ղեկավար, ճանապարհային ոստիկանություն: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Շինհրապարակի մաքրում և բուսածածկի հեռացում	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենսամիջավայրեր 1) Ուսումնասիրել Ծրագրի տարածքում գտնվող առաջնահերթ կենսամիջավայրերը (հինգ ԱԿՀ և մեկ ԿԿ), դրանց բուսական կազմը և Էկոլոգիական կառուցվածքը, հստակեցնել տարածքները, 2) Մշակել Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլան՝ ջրամբարի ափամերձ հատվածներում հետևյալ երկու կենսամիջավայրերի (ԱԿՀ-ների) պահպանման, կառուցման և	35,000 եվրո կամ կարող է ներառվել Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրում:	Ծրագրի ազդեցությունները կենսամիջավայրերի վրա կանխվում են, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում:	Մ - Կառուցման կապալառուի կողմից վարձված մասնագիտացված ընկերություն: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		սպասարկման աշխատանքները պլանավորելու նպատակով՝ <i>F9.12 Lowland and collinar riverine willow scrub (3280 Constantly flowing Mediterranean rivers with Paspalo-Agrostidion species and hanging curtains of Salix and Populus alba,</i> <i>G1.11 Riverine willow woodland (92A0 Salix alba and Populus alba galleries),</i> 3) Ուսումնասիրել ջրամբարի պահպանման/ բուժֆերային գոտին և գետի երկայնքով վերին ու ստորին հոսանքների տարածքները (ներառյալ Գնդասար ԿԿՏ/ԿԹՏ), որպեսզի սահմանվեն առկա կենսամիջավայրերը, որոնք նման են ստորև ներկայացվածներին՝ <i>E1.2 Perennial food grasslands and main steppes (6190 Rupicolous pannonic grasslands (Stipo-Festucetalia pallentis), 61A0 Eastern sub-Mediterranean dry grasslands (Scorzoneratalia villosae), F7.35-AM Armenian phryganoids (5410 West Mediterranean clifftop phryganas (Astregalo-plantaginetum subulatae), H3.1 Basic and ultra-basic inland cliffs (8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation), F3.1. Temperate thickets and scrub (40A0* Subcontinental peri-Pannonic scrub).</i> 4) Մշակել Փոխհատուցման Ծրագիր՝ կենսամիջավայրերի պահպանություն			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (երբ դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		ապահովելու համար այն տարածքներում, որոնք առավել հարմար են պահպանման տեսանկյունից: <u>Նախնական քանակական գնահատում</u> Երկու գետային կենսամիջավայրերի (F9.12 և G1.11) ընդհանուր կորցվող տարածքը կազմում է 1.75 հա: Ջրամբարի շուրջը, մեր գնահատմամբ, մոտ 1.5 կմ երկարությամբ հատվածը պոտենցիալ հարմար է գետային կենսամիջավայրերի ձևավորման համար: «Չրոյական զուտ կորստի» (մոլտիպլիկատոր = 1) հասնելու համար ավիամերձ գոտու լայնությունը պետք է կազմի մոտ 12 մ: Բացի այդ, ջրամբարի վերին հոսանքում՝ պահպանման/բուժերային գոտում գտնվող 0.37 հա բնական գետային կենսամիջավայր՝ որը չի ծածկվելու ջրով, կարող է պահպանվել, ինչի արդյունքում մոլտիպլիկատորը կարող է հասնել մինչև 1.24: ԱԿՀ կենսամիջավայրերի (E1.2, F7.35-AM, H3.1) կորցված տարածքը կազմում է 1.26 հա: ԿԿ կենսամիջավայրի (F3.1) կորցված տարածքը՝ 2.14 հա: Միևնույն ժամանակ, ջրամբարի պահպանման/բուժերային գոտում կա մոտ 21.8 հա տարածք, որը կարող է օգտագործվել այս չորս կենսամիջավայրերի պահպանման համար: Հետևաբար, պահպանման/բուժերային գոտում առկա է բավարար տարածք՝ «զուտ աճ» մոտեցումը կիրառելու համար՝ այս կենսամիջավայրերի պահպանման նպատակով:			

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		Կենսամիջավայրերի կառուցման և պահպանման առաջարկները, ներառյալ մոլտիպլիկատորները, պետք է մշակվեն ԿՄՊ-ում:			
Շինհրապարակի մաքրում և բուսածածկի հեռացում	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսական աշխարհ 1) Ուսումնասիրել առաջնահերթ գետային կենսամիջավայրերի բուսական կազմը և կառուցվածքը, 2) Մշակել Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլան՝ հիմնված տեղական բուսատեսակների վրա, 3) Մշակել Ծառահատման և Ծառատնկման Կառավարման Պլան (ԾԾԿՊ): Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժին 8.2.5 -ում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլանը և ԵԿՊ-ն մշակվում են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Կառուցման կապալառուի աշխատողների վարքագիծը	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհ Մշակել աշխատակիցների վարքագծի կանոնագիրը՝ նախատեսված կառուցման կապալառուի համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Աշխատակիցների վարքագծի կանոնակարգը մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Շինհրապարակի մաքրում և բուսածածկի հեռացում	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Նույնականացնել առկա անտառային և քարքարոտ կենսամիջավայրերը՝ որպես հնարավոր տեղափոխման վայրեր անտառային կրծողների, օձերի և մողեսների համար՝ ջրով ծածկվող տարածքի հարակից հատվածներում, 2) Տնկել որոշ տեղական ծառատեսակներ (օրինակ՝ վայրի սալոր և տանձ)՝ անտառային մկնանմանների կրծողների	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունները նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		կորստի հետևանքները մեղմելու նպատակով, 3) Ջրով ծածկվող տարածքի հարակից հատվածներում ապահովել լրացուցիչ քարքարոտ ելուստներ՝ տեղական թփատեսակների (օձեր, մողեսներ) թվաքանակի ավելացման նպատակով, 4) Ուսումնասիրել տարածքը՝ գծագրելու գորշ արջերի և այլ բուն փորող կենդանիների բնակեցված բները:			
Թռչնատեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ 1) Տնկել լրացուցիչ տեղական տեսակներ՝ բարդի, ուռի և ընկուզենի՝ Սիրիական փայտփորիկի համար Ծրագրի տարածքի հարակից հատվածներում, 2) Տնկել լրացուցիչ փշոտ թփատեսակներ Ծրագրի տարածքի հարակից հատվածներում՝ որպես զուգավորման վայրեր սպիտակափող սոխակի, ժուլանի և սևաճակատ շամփրուկի համար՝ օգնելով նրանց հայտնաբերել նոր զուգավորման վայրեր: Այս վայրերը պետք է ներառեն ծառեր, թփեր և քարքարոտ հատվածներ՝ հովիտների լանջերի վերին մասերում: Դրանք պետք է ընդգրկվեն կառուցված կենսամիջավայրերի կազմում՝ համաձայն Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլանի, ինչպես նաև պահպանվող կենսամիջավայրերի կազմում՝ թփուտներով/խիտ բուսականությամբ և ժայռերով (տես սույն Աղյուսակը, Բաժին՝ Կենսամիջավայրեր):	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<u>Նախնական քանակական գնահատում</u> Պահպանման/բուժֆերային գոտու ընդհանուր մակերեսը, որը համապատասխանում է կառուցված կենսամիջավայրերի՝ համաձայն Գետային կենսամիջավայրերի կառուցման պլանի, և պահպանվող կենսամիջավայրերի՝ թփուտներով/խիտ բուսականությամբ, ժայռերով, խոտածածկ տարածքներով, հայկական ֆրիգանոփիտներով, կազմում է մոտ 24 հա: Թռչնատեսակների կենսամիջավայրերի կորստի փոխհատուցման համար («գրոյական զուտ կորուստ» մոտեցման (մուլտիպլիկատոր 1) շրջանակներում) նվազագույն անհրաժեշտ տարածքը կազմում է 26 հա (տես վերև՝ ենթաբաժին «Չուգավորման և սննդի որոնման կենսամիջավայրերի կորուստ թռչունների համար»): Այս տարածքը կամ ավելի մեծը (եթե կիրառվում է «զուտ օգուտ» մոտեցումը) ապահովելու համար անհրաժեշտ է լրացուցիչ տարածք: Գնդասար ԿԿՏ/ԿԹՏ-ը, որը գտնվում է Ծրագրի տարածքից 320 մ հեռավորության վրա՝ գետի վերին հոսանքում, կարող է օգտագործվել թռչունների համար անհրաժեշտ լրացուցիչ տարածքների պահպանման նպատակով (ԿԹՏ-ի տարածքի մեծ մասը պաշտպանված չէ): Կառուցված և պահպանվող կենսամիջավայրերի օգտագործման առաջարկները պահպանման/բուժֆերային գոտում, ինչպես նաև լրացուցիչ			

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ 1) Ուսումնասիրել 22 առաջնահերթ տեսակների կենսամիջավայրային պահանջները և գնահատել այդ տեսակների կողմից կորցված կենսամիջավայրերի տարածքները, 2) Չարգացնել նմանատիպ կենսամիջավայրեր ոչ ջրածածկ տարածքներում և առկա պոպուլյացիաների անմիջական հարևանությամբ՝ ապահովելով կենսամիջավայրերի կապակցվածություն (հիմնականում պահանջվում է կերային բույսերի, այդ թվում՝ խոտաբույսերի տնկում տվյալ տեսակների համար, իսկ որոշ դեպքերում՝ հողի պայմանների բարելավում): <i>Այս կենսամիջավայրերը պետք է ներառվեն կառուցված կենսամիջավայրերի կազմում՝ համաձայն Գետային կենսամիջավայրերի կառուցման պլանի, ինչպես նաև պահպանվող կենսամիջավայրերի կազմում՝ թփուտներով/խիտ բուսականությամբ, ժայռերով, խոտածածկ տարածքներով, հայկական ֆրիգանոիդներով (տես սույն Աղյուսակ, Բաժին՝ Կենսամիջավայրեր):</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Հողի օտարում և փոխհատուցում: Ծրագրի շահառուներից	Ազդեցություն հողի սեփականության վրա (8.3.3)	1) Համոզվել, որ Ծրագրի կարիքների համար դուրս բերվող արոտավայրային հողերի բոլոր օգտվողներին (եթե այդպիսիք կան)	ԻՊ խորհրդատուի	ՏՇ-ը՝ բողոքարկման մեխանիզմով և ՏՊ-ն	ՄԱԻ - ՏՊ խորհրդատու:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
բողոքների և մտահոգությունների ընդունում և գրանցում, խնդիրների ուսումնասիրություն, լուծումների տրամադրում և հաղորդակցության ու փաստաթղթավորման ապահովում ամբողջ լուծման գործընթացի ընթացքում:		կտրամադրվեն նույն կամ ավելի բարենպաստ պայմաններ ունեցող այլընտրանքային հողեր՝ անասունների արածեցման համար, 2) Մշակել և իրականացնել Տարաբնակեցման Պլանը՝ համաձայն ՏՀ-ի դրույթների՝ ապահովելու համար, որ համայնքային հողերի համար փոխհատուցումը լիովին տրամադրվի տեղում ցանկացած շինարարական աշխատանք սկսելուց առաջ, 3) Ապահովել, որ ազդակիր անձանց և համայնքների հետ հանրային քննարկումները իրականացվեն բոլոր ազդակիր բնակավայրերում՝ ըստ Վերաբնակեցման ծրագրի (ԻՊ), ներկայացնելով Ծրագրի նպատակները, հողի օտարման և փոխհատուցման գործընթացի փուլերը և ժամկետները: 4) Ստեղծել բողոքների քննարկման մեխանիզմ՝ Ծրագրին առնչվող մտահոգությունները կարգավորելու համար:	համար առանձին բյուջե:	մշակված և իրականացված են:	Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, պատահարները և արտահոսքերը:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	Մշակել Արտակարգ իրավիճակների Պատրաստվածության և Արձագանքման Պլան (ԱԻՊԱՊ)՝ ամբողջ Ծրագրի ողջ կենսացիկլի համար: Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժին 8.4 -ում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԱԻՊԱՊ-ի մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները շինարարական	Աշխատանքի անվտանգություն և	1) Մշակել Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան (ԱԱԱԿՊ), որը պետք	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	ԱԱԱԿՊ և ՊԱԿՊ մշակված և հաստատված են:	Մ - Կառուցման կապալառու:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
աշխատանքների ընթացքում	առողջության պահպանում (8.3.6)	Է ներառի կառուցման փուլում ԱԱԱՊ ցուցանիշների կառավարման հիմնական տարրերը, այդ թվում՝ - ԱԱԱ դերերի և պատասխանատվությունների բաշխում, - ԱԱԱ ռիսկերի և վտանգների նույնականացում, - Տեղեկատվական հանդիպումներ, վերապատրաստում և գիտելիքների ստուգում, - ԱԱԱ ընթացակարգեր և կանոնակարգեր, - Բժշկական զննում, - Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման մեխանիզմներ, - Վտանգավոր նյութերի, քիմիական նյութերի և նավթամթերքի/վառելիքի կառավարում, - Հրդեհային անվտանգություն և արտակարգ իրավիճակների արձագանքում, - Բարձր ռիսկային աշխատանքների իրականացում, - Անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործում, - Ենթակապալառուների վերահսկում, - Անվտանգության միջադեպերի հետաքննություն, - Անհամապատասխանության պատասխանատվության սահմանում և այլն:	պայմանագրի շրջանակներում:		Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		2) Մշակել Պայթեցման Անվտանգության Կառավարման Պլան (ՊԱԿՊ) և ստանալ անհրաժեշտ հաստատումները՝ հսկող ինժեներից, պատվիրատուից և համապատասխան համայնքային իշխանություններից:			
Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործողություններն ու գործունեությունները, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կացարանային օբյեկտների կառավարումը	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	1) Ներառել ազգային աշխատանքային օրենսդրության և ՎՁԵԲ ԻՊ 2-ի պահանջները Կառուցման կապալառուի պայմանագրային դրույթներում, 2) Մշակել Աշխատանքի և Աշխատանքային Պայմանների Կառավարման Պլան (շինարարությունից առնվազն մեկ ամիս առաջ), 3) Մշակել և իրականացնել Շինարարական ճամբարի Կառավարման Պլան, ներառյալ ենթապլաններ՝ ճամբարի վարքականոսի և ճամբարի կառավարման համար, որոնք պետք է ներառեն աշխատողների կեցավայրի պահանջներ՝ համապատասխան Հայաստանի աշխատանքային, սանիտարական և առողջապահական նորմերի և ՎՁԵԲ ԻՊ 2-ի, ՄՖԿ/ՎՁԵԲ «Աշխատողների կացավայրեր. գործընթացներ և ստանդարտներ» ուղեցույցի դրույթների, ԱՄԿ-ի Աշխատողների կեցավայրերի նկատմամբ առաջարկությունների (1961, թիվ 115), ինչպես նաև գենդերային առանձնահատկությունների, 4) Սահմանել և պահպանել բողոքարկման մեխանիզմները, որոնք հասանելի կլինեն Ծրագրի ամբողջ աշխատուժին, ներառյալ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ՎՁԵԲ ԻՊ2-ի համապատասխան պահանջները ներառված են կառուցման պայմանագրում: Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման ծրագիրը և շինարարական ճամբարի կառավարման ծրագիրը մշակված և հաստատված են:	Մ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) (1-ին կետի համար) և Կառուցման կապալառու (2-րդ և 3-րդ կետերի համար): Հ - Վերահսկող ինժեներ (2-րդ և 3-րդ կետերի համար): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		անասուն բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը:			
Աշխատողների և ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցությունները	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	Մշակել Գենդերային Բռնության և Ոտնձգության (ԳԲՈ) քաղաքականություն և նշանակել պատասխանատու անձանց՝ աշխատուժում և դրա սահմաններից դուրս ԳԲՀ դեպքերի կառավարման համար	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԳԲՈ ռիսկերի կառավարում, որոնք կապված են աշխատողների և ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչների փոխազդեցությունների հետ:	Մ - (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ): Ի - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Հողի համման և փորման աշխատանքներ, հանքի փորման աշխատանքներ, Էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլ հարակից շինարարական գործունեություններ, որոնք կարող են ազդել մշակութային ժառանգության օբյեկտների վրա, որոնք գտնվում են Ծրագրի ուղղակի ազդեցության տարածքից դուրս, սակայն նրա սահմանված բուժքերային գոտում	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	1) Շինարարական աշխատանքների մեկնարկից առաջ Ծրագրի համար մշակել Պատահական Գտածոների Ընթացակարգ (ՊԳԸ), 2) Վարձել որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ, որը ներկա կլինի շինարարական աշխատանքների ընթացքում, կիրականացնի հնագիտական հսկողություն բոլոր շինհրապարակներում և անհրաժեշտության դեպքում կօգնի մշակութային ժառանգության վրա կենտրոնացած մեղմման միջոցառումների իրականացմանը, 3) Իրականացնել լրացուցիչ դաշտային ուսումնասիրություններ՝ ուղղված հայտնաբերված արհեստական քարե կառույցների տարեթվի և գործառույթի ճշգրտմանը: Անհրաժեշտության դեպքում, շինարարական կապալառուի կողմից, որակավորված մասնագետների	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մշակվում և հաստատվում են ՊԳԸ- ները՝ մանրամասն դաշտային հնագիտական ուսումնասիրությունները ավարտվում են շինարարության մեկնարկից առաջ, բացի այդ կառուցման կապալառուի թիմում ներգրավվում է որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և ԿԳՄՍՆ (ՄԺԿԴ-ի համար): ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		վերահսկողությամբ, պետք է իրականացվեն պաշտպանիչ (անվտանգության) պեղումներ, 4) Մշակութային ժառանգության դաշտային ուսումնասիրություններ իրականացնել ինչպես շինարարական ճամբարների և հողային հանույթների համար նախատեսված տարածքներում, այնպես էլ Ելփին տանող հիմնական ոռոգման խողովակաշարի երկայնքով:			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Բաժին Բ - ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՓՈԻԼ					
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	1) Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկմամբ և նվազագույն աղմուկային բնութագրերով 2) Կատարել օգտագործվող շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում 3) Փխրուն կյուլթերի տեղափոխման ժամանակ մեքենաների թափքը պահել ծածկված վիճակում	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Օդի, ջրի և հողի որակի մոնիթորինգի ծրագիրը մշակված է, հաստատված շինարարության մեկնարկից առաջ և իրականացվելու է շինարարության ընթացքում: Նշված բոլոր մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն կատարվում են ամբողջ շինարարության ընթացքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՇԲԲ:

¹⁶Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		4) Բաց տարածքներում՝ ներառյալ պահեստային կույտերից և վերին հողի պահեստներից, իրականացնել փոշու նվազեցմանը միտված աշխատանքներ՝ կիրառելով վերահսկման միջոցներ, ինչպիսիք են ծածկոցների և պատնեշների տեղադրում, ինչպես նաև խոնավության մակարդակի բարձրացում 5) Սահմանափակել հողային աշխատանքներն ու փորումները ուժեղ քամիների ժամանակահատվածում 6) Շինարարական օբյեկտների և տեխնիկայի տեղակայման ժամանակ պետք է հաշվի առնել գերակշռող քամու ուղղությունները 7) Իրականացնել կանոնավոր ջրցան՝ ինչպես տարածքի, այնպես էլ մերձակա կեղտոտ ճանապարհների վրա՝ հատկապես փորման և հողային աշխատանքների ընթացքում 8) Նվազեցնել փորման և հետցման աշխատանքների միջև ընկած ժամանակահատվածը 9) Արգելել շինանյութերի և թափոնների այրումը:			
Ծառերի տնկում՝ Ծառահատման և Ծառանտնկման Կառավարման Պլանի համաձայն	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	1) Իրականացնել 1300 ծառի տնկում՝ տարածքներում, որոնք համաձայնեցված են Արենիի համայնքապետի և Ելփին գյուղական բնակավայրի վարչական ղեկավարի հետ, և ապահովել դրանց հետագա խնամքը երկու տարվա ընթացքում (հետագա խնամքը կարող է	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Լանդշաֆտի վրա Ծրագրի Կառուցման ազդեցությունը հասցվում է նվազագույնի՝ առաջարկված միջոցառումների իրականացման միջոցով:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		իրականացվել ջրամբարի շահագործման փուլում) 2) Առաջարկվող տնկման ծառատեսակներն են՝ - <i>Acer campestre</i> L. - <i>Amygdalus fenzliana</i> (Fritsch) Lipsky - <i>Salix excelsa</i> S.G. Gmel. - <i>Salix triandra</i> L. - <i>Populus nigra</i> var. <i>italica</i> Duroi - <i>Elaeagnus angustifolia</i> L. var. <i>culta</i> Sosn. Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժին 8.2.12-ում՝ Բուսականություն, Բաժին 8.2.12-ում՝ Խոշոր կաթնասուններ և Բաժին 8.2.12-ում՝ Թռչուններ:			
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորում և այլն	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	1) Ջրահեռացման ուղիներ կամ արհեստական պատնեշներ՝ խանգարված տարածքներից մակերեսային հոսքը շեղելու համար, 2) Հողի պատշաճ հարթեցում՝ թեքությունները կայունացնելու և ջրի հոսքը վերահսկվող ուղղությամբ ուղղորդելու նպատակով, 3) Թեքության ընդհատման սարքեր՝ երկար թեքությունները բաժանելու ավելի փոքր հատվածների՝ էրոզիայի հավանականությունը նվազեցնելու համար, 4) Փոկային շինարարություն՝ միաժամանակյա հողի փորման	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորման տարածքների ստուգումները պարբերաբար իրականացվում են, իսկ նստվածքի վերահսկման միջոցառումները արդյունավետորեն պահպանվում են՝ ապահովելու համար երկրաբանական պայմանների կայունությունը Ծրագրի տարածքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՇԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		աշխատանքների սահմանափակման նպատակով, 5) Հնարավորության դեպքում խուսափել հողային աշխատանքների իրականացումից անձրևային եղանակներին՝ Էրոզիայի ռիսկը նվազեցնելու համար:			
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորում և այլն	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	1) Կառուցել միջանկյալ հավաքման ավազաններ՝ մակերեսային հոսք առաջացնող տարածքների և ջրային հոսանքների միջև՝ ջրի հոսքը ջրային մարմիններ ուղղորդելու և կարգավորելու նպատակով: Այս ավազանները թույլ կտան հողային մասնիկներին նստել հատակին՝ նվազեցնելով հոսքի պղտորությունը, 2) Սահմանափակել հողային փորման և այլ հողային աշխատանքները Ելփին գետի մոտ՝ անձրևային եղանակներին, 3) Արգելել չմշակված կեղտաջրերի արտանետումը մակերեսային ջրային մարմիններ, 4) Հնարավորության դեպքում կառուցել տեղային շրջափակող ջրահեռացման համակարգեր աշխատանքային տարածքների շուրջ (օրինակ՝ պահեստավորման և կայանման գոտիներում)՝ կախված հոսքը հավաքելու և այն մակերեսային ջրային ռեսուրսներ արտանետման կանխարգելման նպատակով	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մակերևութային ջրերի որակը պահպանվում է և շինարարական աշխատանքներից առաջացող բացասական ազդեցությունները նվազեցվում են՝ մեղմացման միջոցառումների կիրառման միջոցով:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Վերին հողի շերտի հեռացում,	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Բուսահողի կառավարում	Ծրագրի Կառուցման	Բուսահողի կառավարման պլանի դրույթները	Ի - Կառուցման կապալառու:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
պահեստավորում, տեղափոխում, կրկնակի օգտագործում, բեռնման և բեռնաթափման աշխատանքներ: Հանված հողերի, շինարարական և վտանգավոր նյութերի, այդ թվում՝ նավթամթերքների տեղափոխում, պահեստավորում և օգտագործում, ինչպես նաև շինարարական տեխնիկայի և բեռնատարների լիցքավորում: Շինհրապարակում դաշտային աշխատանքների ընթացքում փխրուն նյութերի պատահական թափումներ, նավթի, վառելիքի և այլ հեղուկ քիմիական նյութերի արտահոսքեր:		1) Իրականացնել բուսահողի հեռացումը, տեղափոխումը, պահեստավորումը և օգտագործումը՝ համաձայն ՀՀ կառավարության թիվ 1396-Ն և թիվ 1404-Ն որոշումների, 2) Բուսահողը պահեստավորել առանձին՝ խուսափելու համար այն այլ հողային զանգվածի հետ խառնվելու և դրա սերմերի վերականգման բնական հատկությունը պահպանելու նպատակով՝ մինչև շինարարական աշխատանքների ավարտը, 3) Բուսահողի կույտերը տեղակայել ջրային հոսանքներից առնվազն 50 մ հեռավորության վրա՝ ջրի ֆիլտրացիոն կորուստներից խուսափելու համար, 4) Խուսափել բուսահողի կույտերը պլանավորված հողային աշխատանքների տարածքին մոտ տեղակայելուց, 5) Կույտերի բարձրությունը սահմանափակել առավելագույնը 3 մետրով և ապահովել, որ թեքության անկյունը չգերազանցի 25°-ը, 6) Բուսահողի բոլոր կույտերը հստակ պիտակավորել՝ հեշտ ճանաչելիության համար, 7) Հողի էրոզիայից խուսափելու նպատակով բուսահողի կույտերը ծածկել, սակայն այն տարածքներում, որտեղ հողի բնական վերականգնում չի արձանագրվել, 8) Բուսահողի կույտերը ցանկապատել՝ Ծրագրի տրանսպորտային միջոցների	կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	իրականացվում և վերահսկվում են:	Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		կողմից չարտոնված մուտքից և հողի խտացումից խուսափելու համար, 9) Պահեստավորված բուսահողը վերօգտագործել խախտված տարածքների բարեկարգման և/կամ Ծրագրի տարածքում ծառատունկի իրականացման նպատակով՝ ջրամբարի և պատնեշի շինարարության ավարտից հետո: Վտանգավոր նյութեր 1) Վտանգավոր բոլոր նյութերը պահեստավորել հստակ պիտակավորված, անվտանգ և օդափոխվող տարածքներում, 2) Վտանգավոր նյութերի տարաները պետք է հստակ պիտակավորված լինեն՝ ըստ պարունակության և վտանգավորության, 3) Տարածքները հագեցնել արտահոսքի արձագանքման հավաքածույով և աշխատակիցներին վերապատրաստել արտակարգ իրավիճակների արձագանքման հարցում, 4) Վտանգավոր բոլոր նյութերի համար տարածքում պահպանել նյութերի Անվտանգության Տվյալների Թերթիկներ (LMSՏ), 5) Անհամատեղելի վտանգավոր նյութերը չպետք է պահվեն միասին, 6) Վտանգավոր նյութերի պահեստավորման տարածքները պետք է հագեցած լինեն աչքի լվացման հավաքակաճուներով և հրդեհաշիջման միջոցներով,			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		7) Օգտագործել համապատասխան անհատական պաշտպանիչ միջոցներ (ԱՊՄ): Հողի աղտոտում 1) Փխրուն նյութերը տեղափոխել անջրաթափանց կտորե ծածկով հագեցած բեռնատարներով, 2) Շինարարական և այլ փխրուն նյութերը պահեստավորել առանձին հատկացված, ցանկապատված տարածքներում՝ անջրաթափանց ծածկով, 3) Նավթամթերքները և քիմիական նյութերը պահել առանձին՝ հատուկ տարաներում կամ բաքերում, որոնք տեղադրված են երկրորդային պահման վայրերում կամ տակդիրների վրա (տարայի ծավալի 110%-ի չափով), 4) Նավթամթերքների, վառելիքի և այլ քիմիական նյութերով լիցքավորումը իրականացնել միայն հատուկ պատրաստված պաշտպանիչ պատնեշների վրա, 5) Նավթամթերքների և քիմիական նյութերի պահեստավորման տարածքները, ինչպես նաև այդ նյութերը տեղափոխող բեռնատարները հագեցնել համապատասխան արտահոսքի հավաքման հավաքածուներով, 6) Վառելիքի, շարժիչի յուղի կամ քիմիական նյութերի պատահական արտահոսքի դեպքում անմիջապես դադարեցնել աշխատանքները: Աղտոտված հողը վերականգնել՝ հեռացնելով վնասված			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		շերտը (որն ենթակա է վտանգավոր թափոնի կարգավիճակի) և փոխարինելով այն մաքուր հողով, 7) Աշխատակիցներին վերապատրաստել շինարարական աշխատանքների անվտանգ իրականացման և շրջակա միջավայրի հետ կապված արտակարգ դեպքերին արձագանքելու ընթացակարգերի վերաբերյալ, 8) Կուտակված հողային զանգվածի կույտերի բարձրությունը չպետք է գերազանցի 3 մետրը, իսկ թեքության անկյունը՝ 25°-ը: Կույտերը կառավարել՝ երոզիայից և ջրի հոսքից խուսափելու նպատակով			
Շինարարության փուլում թափոնների առաջացման հետ կապված բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները	Թափոնների առաջացում և կառավարում (8.2.9)	Հիմնական 1) Վերապատրաստել թափոնների կառավարմամբ զբաղվող աշխատակիցներին՝ ԹԿՊ-ի դրույթների վերաբերյալ, 2) Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում կիրառել թափոնների կառավարման մոտեցումը (կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում), 3) Մշակել և կիրառել շինարարական աշխատանքների համար թափոնների հավաքման և մշակման ընթացակարգեր, 4) Շինհրապարակն ու շինարարական ճամբարները համալրել թափոնների առանձին հավաքման /	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ջրամբարի շինարարության փուլում թափոնների կառավարումը պետք է իրականացվի գործող ազգային օրենսդրության, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքների և լավ միջազգային փորձի համաձայն:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		պահեստավորման տարաներով և վայրերով, 5) Թափոնների պահեստավորման / հավաքման տարածքները կահավորել ցանկապատերով, հրդեհաշիջման սարքավորումներով, երկրորդային կուտակման տարաներով, նավթային և քիմիական նյութերի արտահոսքի մաքրման հավաքածուներով և այլն, 6) Հեղուկ թափոնները պահեստավորել հերմետիկ փակվող, արտահոսքից պաշտպանված տարաներում, 7) Պայմանագրեր կնքել արտոնագրված թափոնների կառավարման (վերամշակում, մշակում, հեռացում) ընկերությունների հետ՝ առաջացած թափոնները նրանց փոխանցելու նպատակով: Թափոնների տեղափոխում 1) Բոլոր տեսակի թափոնները տեղափոխել համապատասխան, հերմետիկ փակվող և ծածկված բեռնատարներով՝ ճանապարհներին և շրջակա միջավայրում դրանց արտահոսքից կամ ցրումից խուսափելու նպատակով, 2) Արգելել թափոնների տեղադրումը տեղափոխման երթուղու երկայնքով և/կամ դրանց հեռացումը չարտոնագրված վայրերում, 3) Թափոնների առաջացման վայրից դրանց պահեստավորման և վերամշակման / հեռացման վայր տեղափոխման համար			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		կընտրվեն սվազագույն ռիսկ պարունակող երթուղիները, 4) Թափոնների տեղափոխմամբ զբաղվող վարորդներին հրահանգել թափոնների տեղափոխման անվտանգության կանոնների վերաբերյալ: Կենցաղային թափոնների կառավարում 1) Շինհրապարակը կահավորել կենցաղային թափոնների հավաքման տարաներով / աղբամաններով, 2) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ շինհրապարակից և շինարարական ճամբարներից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար: <i>Ավելի վեր նշված միջոցառումների լրացման նպատակով՝ պարտադիր դարձնել անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործումը, մասնավորապես՝ թափոնների հետ աշխատող աշխատակիցների համար պաշտպանիչ հագուստի, կոշիկների, ձեռնոցների, շնչառական սարքերի / դիմակների կիրառումը:</i>			
Շինհրապարակի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, քարհանքերի շահագործում, բեռնման-	Աղմուկի և թրթռման ազդեցությունը (8.2.10)	1) Բոլոր դիզելային շարժիչով աշխատող տրանսպորտային միջոցներն ու սարքավորումները (օրինակ՝ գեներատորներ և օդային կոմպրեսորներ) պահել բարձր տեխնիկական վիճակում: Սա մասնավորապես ներառում է մուտքային և արտանետման ձայնամեղմիչների	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Շինարարական աշխատանքներից առաջացող աղմուկի և թրթռումների ազդեցությունները արդյունավետորեն վերահսկվում են՝ թույլատրելի մակարդակների	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՇԲԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն:		պարբերական ստուգումն ու անհրաժեշտության դեպքում՝ փոխարինումը, 2) Պարբերաբար օգտագործվող տեխնիկական / տրանսպորտային միջոցները պետք է անջատվեն կամ աշխատեն նվազագույն հզորությամբ՝ երբ դրանք չեն աշխատում, 3) Հնարավորության դեպքում՝ փակել աղմուկ առաջացնող սարքավորումները, սահմանափակել դրանց անընդհատ աշխատանքը, խուսափել աղմուկ առաջացնող սարքավորումների միաժամանակյա շահագործումից, 4) Խուսափել տեխնիկայի անհարկի դանդաղ ընթացքից (դատարկ աշխատեցումից), 5) Նվազեցնել սարքավորումների հետընթաց շարժի անհրաժեշտությունը՝ նվազեցնելու համար հետընթացի ազդանշանային ձայների հաճախականությունը, 6) Խուսափել շինարարական տեխնիկայի անհարկի ազդանշաններից (ձայնային ազդանշան), 7) Սահմանափակել բեռնատարների արագությունը՝ համայնքային ճանապարհներով երթևեկելիս չգերազանցելով 40 կմ/ժ, 8) Ելփին բնակավայրին տեղեկացնել շինարարական աշխատանքների ժամանակացույցի և տևողության մասին, հատկապես այն դեպքերում, երբ		գերազանցումը կանխելու և մոտակա ընկալիչների վրա ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով: Աղմուկի և թրթռումների մոնիտորինգի պլանը իրականացվում է:	

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		ակնկալվում է բարձր աղմուկ, ինչպես նաև պայթեցման աշխատանքներից առաջ, 9) Ծանր բեռնատարների շարժը համայնքային ճանապարհներով բնակելի տարածքների մոտ արգելվում է ժամը 22:00-ից մինչև 06:00-ն ընկած ժամանակահատվածում: Վերոնշյալ միջոցառումների լրացման նպատակով՝ 1) Պարտադիր դարձնել անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործումը, մասնավորապես՝ այնպիսի պաշտպանիչ միջոցների, որոնք ունակ են նվազեցնել ականջի մոտ աղմուկի մակարդակը՝ հասցնելով այն ընդունելի սահմանների, 2) Աղմկոտ աշխատանքներ իրականացնող աշխատակիցներին տրամադրել լրացուցիչ 15 րոպեանոց կանոնակարգված ընդմիջում՝ յուրաքանչյուր 2 ժամ աշխատանքից հետո:			
Շինակայանների, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում	Ազդեցությունը երթևեկության վրա (8.2.11)	1) Կառուցել մոտեցման/մուտքի ճանապարհները՝ համաձայն Ծրագրի նախագծային փաստաթղթում նախատեսվածի, 2) Իրականացնել երթևեկության Կառավարման Պլանը, 3) Ծանր տեխնիկայի վարորդներին վերապատրաստել երթևեկության կառավարման ծրագրի հիմնական պահանջների վերաբերյալ,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ճանապարհային ռիսկերը նվազեցվում են ԵԿՊ-ի արդյունավետ իրականացման, վարորդների ուսուցողական ծրագրերի, ճանապարհների անվտանգության հստակ ցուցանակների և իրազեկող պաստառների	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		4) Տեղեկացնել տեղի բնակիչներին սպասվող շինարարական երթևեկության ազդեցությունների մասին՝ շինարարության մեկնարկից առնվազն երկու շաբաթ առաջ, 5) Ծրագրի մեքենաների կողմից օգտագործվող ճանապարհները հագեցնել համապատասխան ճանապարհային անվտանգության նշաններով և պաստառներով, 6) Անհրաժեշտության դեպքում ապահովել լրացուցիչ անցումներ անասունների համար: <i>Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժիններ 8.3.5-ում և 8.5.2-ում:</i>		տեղադրման միջոցով և այլն:	
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Համապարփակ գործողություն՝ Նախակառուցման փուլում մշակել Կենսաբազմազանության միջոցառումների Պլան (ԿՄՊ), որպեսզի այն ներառի մեղմացման միջոցառումներ՝ նախատեսված Նախակառուցման, կառուցման և շահագործման փուլերի համար: ԿՄՊ-ը կներառի և կտրամադրի ուղեցույցներ Կենսաբազմազանության Կառավարման Պլանի, Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլանի, Փոխհատուցման Ծրագրի մշակման համար: Այս ԲՍԿԴ-ում նշված բոլոր մեղմացման և կառավարման միջոցառումները, որոնք առնչվում են կենսաբազմազանության վրա ազդեցություններին, ներառված են ԿՄՊ-ում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԿՄՊ-ն արդյունավետորեն իրականացվում է: Կենսաբազմազանության հետ կապված այլ ծրագրեր մշակվում և իրականացվում են կառուցման փուլում:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսականություն Տնկել 1300 ¹⁷ ծառ և ապահովել դրանց հետագա խնամքը երկու տարվա ընթացքում (հետագա խնամքը կարող է իրականացվել ջրամբարի շահագործման փուլում), Առաջարկվող ծառատեսակները՝ տնկման համար, հետևյալն են՝ - <i>Acer campestre</i> L. - <i>Amygdalus fenzliana</i> (Fritsch) Lipsky - <i>Salix excelsa</i> S.G. Gmel. - <i>Salix triandra</i> L. - <i>Populus nigra</i> var. <i>italica</i> Duroi - <i>Elaeagnus angustifolia</i> L. var. <i>culta</i> Sosn. <i>Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժիններ 8.2.5, 8.2.12՝ Մեծ կաթնասուններ և Բաժին 8.2.12՝ Թռչուններ բաժիններում:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	1300 ծառ տնկվում և պահպանվում են:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ: Կառուցման կապալառուի աշխատողների վարքագիծ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանիներ 1) Նախատեսել և սկսել շինարարական աշխատանքները Ծրագրի (ջրամբարի) տարածքի մի եզրից (մասնավորապես՝ արևմտյան եզրից)՝ շարժվելով դեպի հովիտը: Այս մոտեցումը թույլ կտա կենդանիներին հեռանալ, 2) Շինարարական աշխատանքները սկսել զուգավորման սեզոնից առաջ կամ հետո՝ մինչև ապրիլ կամ օգոստոսից հետո. սա կփրկի կենդանիների, այդ թվում՝ ձագերի կյանքը,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Զրամբարի օպերատորի համար մշակվում է Աշխատողի վարքագծի կանոնակարգ: Ծրագրի ազդեցությունը կենդանական աշխարհի տեսակների վրա նվազեցվում և/կամ մեղմացվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

¹⁷Ազգային ՇՄԱԳ ուսումնասիրության շրջանակներում կատարված հաշվարկների համաձայն, այս ծառերը պետք է տնկվեն որպես փոխհատուցող միջոց. օգտագործվել է 1:1 հարաբերակցություն, երբ կտրված ծառի բնի տրամագիծը (D) <10 սմ է, և 1:6 հարաբերակցություն, երբ D>10 սմ է: Ընդհանուր բազմապատկիչը կազմում է 3.42 (1300/380): Միևնույն ժամանակ, քանի որ այն տեսակները, որոնց պատկանում են 380 կորցրած ծառերը, առաջնահերթ տեսակներ չեն, «զոո կորուստ չունենալու» և «զուտ շահույթի» մոտեցումները պարտադիր չէ կիրառել:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկել է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		3) Սահմանափակել պայթեցման լիցքերը՝ շինարարական աշխատանքների նվազագույն պահանջներին համապատասխան, պայթեցման ընթացքում կիրառել բոլոր անհրաժեշտ անվտանգության միջոցները՝ ազդեցության գոտին նվազագույնի հասցնելու համար, 4) Իրականացնել մշտադիտարկում կառուցման կապալառուի վարքագծի կանոնագրքի պահպանման ուղղությամբ՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով, 5) Մշակել վարքագծի կանոնագիր ջրամբարի շահագործող անձնակազմի համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով:			
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ: Կառուցման կապալառուի աշխատողների վարքագիծ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Ջրամբարի տարածքում ծառերի հատումից առաջ ուսումնասիրել յուրաքանչյուր ծառ՝ պարզելու, արդյոք այն բնակեցված է անտառային կրծողներով, եթե այո, ապա որսալ անհատներին և տեղափոխել նախաշինարարական փուլում նույնականացված անվտանգ կենսամիջավայրեր, 2) Ջրամբարը ջրով լցնելուց առաջ ուսումնասիրել տարածքը և որսալ հնարավորինս շատ առանձնյակներ, ներառյալ անտառային կրծողների (եթե մնացել են), օձերի, մողեսների և նախաշինարարական փուլում դրանց տեղափոխել նույնականացված և/կամ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը նստական կենդանիների վրա կանխարգելվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն և/կամ Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄՔԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		կազմակերպված անվտանգ կենսամիջավայրեր, 3) Զրամբարը ջրով լցնելուց առաջ ստուգել գծագրված բնակեցված բները՝ գորշ արջի և այլ կենդանիների՝ եթե դրանք դեռ բնակեցված են, ապա որսալ և տեղափոխել անվտանգ կենսամիջավայրեր:			
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ: Կառուցման կապալառույի աշխատողների վարքագիծ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Խոշոր կաթնասուններ Ծրագրի տարածքի հարակից հատվածներում տնկվելու են տեղական վայրի պտղատու ծառատեսակները՝ գորշ արջի կենսամիջավայրի կորստի հետևանքները մեղմելու նպատակով: <i>Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժիններ 8.2.5, 8.2.12-ում՝ Բուսականություն և Բաժին 8.2.12-ում՝ Թռչուններ:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Վայրի պտղատու ծառերի տեղական տեսակները տնկվում և պահպանվում են:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:
Թռչունների տեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ Տնկված ծառերն ու թփերի տեսակները պետք է պահպանվեն:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:
Անողնաշարավոր կենդանիների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ Պահպանել ստեղծված կենսամիջավայրերը, հիմնականում՝ տեսակների կերային բույսերը:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում պատահարներ և միջադեպեր:	Հանրային օբյեկտների և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցություններ (8.3.2)	1) Պարտավորեցնել կառուցման կապալառուին աշխատակիցների կեցավայրային ճամբարներից առնվազն մեկում ստեղծել բուժական կետ, 2) Դիտարկել շինհրապարակում շտապօգնության մեքենայի մշտական ներկայության անհրաժեշտությունը կամ կնքել պայմանագիր Եղեգնաձորի բժշկական կենտրոնի հետ՝ կապալառուի աշխատողների համար բժշկական ծառայությունների անհրաժեշտության դեպքում արագ արձագանքելու համար:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Կացարանային ճամբարում առկա է բժշկական կետ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Շահառուների ներգրավման գործընթաց, աշխատողների հավաքագրում և վարձատրություն շինարարական աշխատանքների ընթացքում:	Ազդեցություն խոցելի խմբերի վրա (8.3.4)	Իրականացնել շահագրգիռ կողմերի ներգրավման պլանը (ՇՆՊ), որպեսզի Ծրագրի և դրա հնարավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը լայնորեն հասանելի և հաղորդակցված լինի գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող կանանց գլխավորած և տարեց անձանցից կազմված տնային տնտեսություններին:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ՇՆՊ-ն արդյունավետորեն իրականացվում է: Շահառուների ներգրավում խոցելի խմբերի մասնակցությամբ, արդար հավաքագրում և հավասար վարձատրություն շինարարական աշխատանքների ընթացքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Շինարարական նյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում: Շինարարական մեքենաների և	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	1) Իրականացնել ԱԻՊԱՊ-ը, 2) Ստուգել աշխատուժի ներհույսը վարակիչ հիվանդությունների առկայության համար և, անհրաժեշտության դեպքում, ապահովել բուժում՝ տեղական բնակչության վարակման ռիսկը նվազեցնելու նպատակով, 3) Կազմակերպել տեղեկատվական արշավներ սեռական ճանապարհով	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԱԻՊԱՊ-ը արդյունավետորեն իրականացվում է: Շինարարական աշխատանքներում ներգրավված բոլոր աշխատողները պատվաստված են և անցել են պահանջվող բժշկական զննությունները՝ նախքան	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
բեռնատարների շահագործում: Շինարարական և կացարանային ճամբարների շահագործում:		փոխանցվող հիվանդությունների վերաբերյալ՝ աշխատողների և տեղական համայնքի շրջանում, 4) Կիրառել մուտքի հսկման միջոցառումներ, ներառյալ համապատասխան ցանկապատերի և նախազգուշացնող ցուցանակների տեղադրումը, և իրականացնել համայնքի իրազեկման շարունակական միջոցառումներ՝ կառուցման փուլում բնակիչներին հնարավոր վտանգների և անվտանգության պահանջների մասին տեղեկացնելու համար, 5) Լրացնել ԵԿՊ-ը հանրային առողջության և անվտանգության հետ կապված հետևյալ դրույթներով՝ - Նյութերի, հատկապես խոշոր սարքավորումների մասերի (օրինակ՝ խողովակներ) տեղափոխման համար օպտիմալացված երթուղիների և օրվա ժամերի սահմանում՝ համաձայնեցված ճանապարհային ուստիկանության և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ: - Տրանսպորտային երթուղիների երկայնքով զգայուն կլանիչների (դպրոցներ, հիվանդանոցներ, բնակելի տարածքներ, այլ սոցիալական ենթակառուցվածքներ) նույնականացում և անհրաժեշտության դեպքում մեղմացման միջոցառումների մշակում:		աշխատանքների մեկնարկը և պարբերաբար շինարարության ընթացքում:	

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		6) Ներդնել և իրագրել համայնքներին և արտաքին շահագրգիռ կողմերին Բողոքարկման Մեխանիզմը (ԲՄ)՝ համաձայն ՎՁԵԲ-ի պահանջների, ներառյալ, ի թիվս այլոց, անանուն և գաղտնի բողոքարկման ուղիները և դրանց լուծումը: ԲՄ-ը պետք է հաղորդակցվի աշխատողներին և համայնքներին և գործարկվի մինչ կառուցման մեկնարկը: Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժիններ 8.2.11 և 8.4-ում:			
Շինարարական գործունեության ընթացքում իրականացվող բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները:	Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանում (8.3.6)	1) Իրականացնել Աշխատանքային առողջության և անվտանգության կառավարման պլանի դրույթները, 2) Իրականացնել Պայթեցման անվտանգության կառավարման պլանի դրույթները, 3) Կատարել շինհրապարակի կանոնավոր աուդիտներ՝ կապալառուների ԱԱԱՊ ցուցանիշների մշտադիտարկման նպատակով:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Համապատասխանություն գործող ազգային օրենսդրությանը և ՄԼԳ-ին՝ ԱԱԱՊ պահանջների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Գործառնություններ և գործունեություն, որոնք առնչվում են աշխատանքի և աշխատանքային պայմաններին, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կացարանային	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	1) Մշակել Աշխատանքի և Աշխատանքային Պայմանների Կառավարման Պլան (շինարարությունից առնվազն մեկ ամիս առաջ), 2) Մշակել և իրականացնել Շինարարական ճամբարի Կառավարման Պլան, ներառյալ ենթապլաններ՝ ճամբարի վարքականոնի և ճամբարի կառավարման համար, որոնք պետք է ներառեն աշխատողների կեցավայրի պահանջներ,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Համապատասխանություն գործող ազգային օրենսդրությանը, ՎՁԵԲ-ի ԻՊ2-ին և ՄԼԳ-ին՝ աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
օբյեկտների կառավարումը:		3) Սահմանել և պահպանել բողոքարկման մեխանիզմները, որոնք հասանելի կլինեն Ծրագրի ամբողջ աշխատութիւն, ներառյալ անանուն բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը:			
Աշխատողների և ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	1) Մշակել Գենդերային Բռնության և Ոտնձգության (ԳԲՈ) քաղաքականություն, 2) Կազմակերպել պարտադիր և պարբերական ուսուցումներ աշխատողների համար՝ բնակավայրերում օրինական վարքագծի պահանջների, վարքականոնի և ԳԲՈ քաղաքականության վերաբերյալ, ինչպես նաև դրանց անհամապատասխանության հետևանքների մասին, 3) Պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, որը ներառում է ԳԲՈ վերաբերյալ հատուկ մանդատ, 4) Կազմակերպել տեղեկատվական և իրազեկման արշավներ համայնքի անդամների, հատկապես կանանց և աղքիկների համար, 5) Համայնքներին տրամադրել տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես կարելի է օգտագործել բողոքների մեխանիզմը՝ ԳԲՈ խնդիրների մասին հաղորդելու համար:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բոլոր աշխատողները պարտադիր անցնում են նախնական ուսուցում և պարբերաբար թարմացնող վերապատրաստում՝ վարքագծի կանոնակարգի, ԳԲՈ քաղաքականության և տեղական համայնքում ակնկալվող վարքագծի վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը,	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	Հրդեհաշիջման սարքավորումները և առաջին օգնության փաթեթները պետք է առկա լինեն և պահպանվեն բոլոր շինհրապարակներում և Ծրագրի հետ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	Բոլոր շինարարական հարթակները համալրված են համապատասխան հրդեհաշիջման	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
միջադեպերը, արտահոսքերը և ճեղքվածքները		կապված բեռնափոխադրող մեքենաներում: Ընտրված աշխատողները պետք է վերապատրաստվեն դրանց օգտագործման վերաբերյալ: Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժին 8.3.5 -ում:	պայմանագրի շրջանակներում:	միջոցներով: Չգուշացման համակարգերը և սարքավորումները պատշաճ կերպով տեղադրված, պահպանված և գործառնական են (անհրաժեշտության դեպքում):	Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Հողային և փորման աշխատանքներ, քարհանքերի շահագործում, Էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլն:	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	Վերապատրաստել համապատասխան անձնակազմին՝ ՊԳԸ իրականացման ուղղությամբ՝ ապահովելու համար, որ աշխատողները կարողանան ճանաչել հնարավոր պատահական հայտնաբերումները, դադարեցնել աշխատանքները տվյալ տարածքում և անհապաղ տեղեկացնել ղեկավարությանը: Պետք է վարել վերապատրաստումների թարմացված մատյան և համապատասխան տեղեկատվությունը ներառել պարբերական մշտադիտարկման հաշվետվություններում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Աշխատակազմը պատշաճ կերպով վերապատրաստված է և տեղեկացված է ՊԳԸ-ի դրույթների ու պահանջների մասին:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Ազդակիր բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսեր, արարողություններ և տոնակատարություններ:	Ազդեցություն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Տեղեկացնել Ելփին բնակավայրի բնակչությանը ճանապարհային երթևեկության կառավարման պլանի դրույթների մասին՝ հնարավորություն տալով պլանավորել Սուրբ Ծնունդը, Նոր տարին, Չատիկը, Տրնդեզը, հարսանիքները և այլ տոնակատարությունները, ինչպես նաև խուսափել լրացուցիչ անհարմարություններից: Տես նաև մեղմացման միջոցառումները, որոնք առաջարկված են Բաժիններ 8.2.11 և 8.3.5 :	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրից ազդակիր բնակավայրերի բնակիչները տեղեկացված և իրազեկված են ճանապարհային երթևեկության կառավարման պլանի դրույթների և հնարավոր անհարմարությունները նվազեցնելու նպատակով առաջարկված միջոցառումների մասին:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
Բաժին Գ - ՀԱՅԱԳՈՐԾՄԱՆ (ՄՊԱՍԱՐԿՄԱՆ) ՓՈԽ					
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների կանոնավոր սպասարկում	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	- Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկման համակարգերով և ցածր աղմուկային բնութագրերով - Կատարել շինարարական տեխնիկայի կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում - Եթե սպասարկման ծառայությունները պատվիրակվում են երրորդ կողմի, կապալառուները պետք է օգտագործեն ժամանակակից, լավ պահպանված տեխնիկա, որը համապատասխանում է բոլոր կիրառելի տեխնիկական պահանջներին.	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Օգտագործվում է միայն ժամանակակից և պատշաճ կերպով սպասարկված շինարարական տեխնիկա:	Ի - Օպերատոր («Ջրար» ՓԲԸ) կամ ներգրավված կապալառու: Վ - ՀՀԶԿ: Պ - Պետական տեսչական մարմին:
Տեխնիկական և սպասարկման միջոցառումներ, որոնք հնարավոր է ներառել Ծրագրի նախագծային փաստաթղթերում	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	Հետևյալ տեխնիկական միջոցառումները պետք է ներառվեն Ծրագրի նախագծային փաստաթղթերում, ինչպես նաև ջրամբարների սպասարկման և շահագործման պլաններում: Դիտարկել ջրի աերացիոն համակարգերի կիրառումը՝ թթվածնով հարստացման և անատերոբ մեթանի արտադրության նվազեցման նպատակով	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե համարվի նպատակահարմար Ծրագրի համար:	Առաջարկված սարքավորումները տեղադրված և շահագործվում են, մաքրման և մշակման միջոցառումները իրականացվում են:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու: Շ – Օպերատոր: Վ – ՀՀԶԿ:

¹⁸Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		2) Տեղադրել մակերեսային աերատորներ կամ ցրված օդային համակարգեր՝ թթվածնի մակարդակը բարձրացնելու համար 3) Հեռացնել քայքայվող բուսական մնացորդները, մշակաբույսերի մնացորդները կամ աղբը՝ ջրամբարից և մուտքային հոսքերից 4) Պահել ջրամբարի ափերը և մուտքային ջրանցքները մաքուր՝ օրգանական բեռնվածությունը նվազեցնելու նպատակով 5) Ստեղծել բուսածածկ բուժերային գոտիներ՝ սննդանյութերի կլանման համար՝ մինչև դրանց հասնելը ջրամբարին:			
Ծառերի տնկում՝ համաձայն Ծառերի կառավարման պլանի	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	Ապահովել տնկված ծառերի պահպանման և խնամքի իրականացումը երկու տարվա ընթացքում: Ժամանակի ընթացքում ջրամբարի շուրջ բնական վերականգնումը և բուսականության աճը կարող են մեղմել տեսողական հակադրությունները և նպաստել տարածքի ներդաշնակ ինտեգրմանը շրջակա լանդշաֆտի մեջ: Եթե ջրամբարը լավ ինտեգրվի բնական լանդշաֆտի հետ, այն կարող է դրականորեն ազդել տարածքի ընդհանուր տեսողական կերպարի վրա:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծառատնկման համար հատկացված տարածքը ծածկված է ծառատեսակներով:	Ի - Կառուցման կապալառուի կողմից ներգրավված մասնագիտացված ընկերություն: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ազդակիր համայնք:
Գյուղատնտեսական հողերի պլանավորում, նախագծում և մշակություն՝ Ելփինի		Խորհրդակցել ազդեցության գոտում գտնվող բնակավայրերի ղեկավարների և հողատնտեսական տերերի հետ, ովքեր Ծրագրի իրականացման արդյունքում	-	Ելփին և Զիվա գյուղերի հողատերերն ու մշակողները պլանավորում և մշակում	Ի - Արենի համայնքապետարան՝ ՀՀԶԿ, ԾԻԳ-ի աջակցությամբ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
ջրամբարի նախատեսվող գործունեության տարածքում		կստանան ոռոգման ջրի հասանելիություն՝ ժամանակակից մշակման և ոռոգման տեխնոլոգիաների հիման վրա այգիների և խաղողի այգիների ստեղծման նախագծային լուծումների վերաբերյալ: <i>Սա կարող է փոխակերպել ավանդական խաղողի այգիներով և պտղատու այգիներով բնութագրվող օրգանապես ձևավորված մշակութային լանդշաֆտը՝ վերածելով այն նախագծված մշակութային լանդշաֆտի</i>		են իրենց գյուղատնտեսական հողամասերը՝ կիրառելով ժամանակակից, ջրախնայող և կայուն գյուղատնտեսական ու ոռոգման մեթոդներ:	ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Ջրամբարի ամբողջ ափամերձ հատվածում էրոզիա՝ շահագործման առաջին տարիներին ջրի ներթափանցման հետևանքով:	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	1) Կենսաինժեներական / Բուսական միջոցառումներ - Տեղական խոտաբույսերի, թփերի և ծառերի տնկում՝ հողը արմատային համակարգերի միջոցով կայունացնելու և էրոզիան նվազեցնելու նպատակով, - Կենսաքայքայվող կամ սինթետիկ ծածկույթների օգտագործում, որոնք նպաստում են բուսականության աճին՝ միաժամանակ կանխելով հողի սկզբնական կորուստը: 2) Ափամերձ կայունացման միջոցառումներ - Մեծ և դիմացկուն քարերի շերտերի տեղադրում խոցելի ափամերձ հատվածներում՝ ալիքային էներգիան ցրելու և էրոզիան կանխելու նպատակով,	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե համարվի նպատակահարմար ճրագրի համար:	Ափամերձ հատվածներում էրոզիան վերահսկելու համար առաջարկված մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն իրականացվում են:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		- Թեք կառուցվածքների տեղադրում ավերին՝ ներհոսող ջրի էներգիան կլանելու և շեղելու համար 3) Ջրամբարի շահագործման կառավարում - Ջրամբարի աստիճանաբար լցում՝ ավիամերձ հողերի կայունացման և հանկարծակի հագեցվածությունից խուսափելու նպատակով, - Շահագործման առաջին տարիներին խուսափել ջրի մակարդակի մեծ և արագ տատանումներից՝ նոր ավիամերձ գոտիների ապակայունացումից զերծ մնալու համար - Էրոզիայի մշտադիտարկում և հարմարվողական կառավարում			
Ջրի աղտոտում	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	1) Նվազեցնել Ելփին գետ թափվող հնարավոր անձրևաջրերի և գյուղատնտեսական մակերևութային հոսքերը, 2) Բացառել ջրամբար թափվող կենցաղային կամ արդյունաբերական գործունեությունից առաջացած արհեստական արտահոսքերը.	-	Ջրամբար անցնող թափոնաջրերի հոսքը հասցվում է նվազագույնի կամ վերացվում է:	ԻԼՇ - Օպերատոր՝ ՋՕԸ և ազդակիր համայնքի հետ միասին: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Ոռոգման ջրի մատակարարում վերջնական օգտատերերին		Հիդրոլոգիական ռեժիմ 1) Մշակել ոռոգման ջրի և Էկոլոգիական թողքերի կառավարման պլան՝ նպատակ ունենալով՝	-	Ոռոգման ջուրը մատակարարվում է օգտատերերին այնպես, որպեսզի ապահովվի նվազագույն նվազագույն թկոլոգիական թողք: Ջրամբարի շահագործման և	ԻԼՇ - Օպերատոր: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		- Ապահովել ոռոգման ջրի հուսալի և արդյունավետ մատակարարում գյուղատնտեսական տարածքներ, - Պահպանել նվազագույն Էկոլոգիական թողքեր՝ ջրամբարից ներքև գտնվող ջրային և ափամերձ Էկոհամակարգերի առողջությունը պահպանելու համար, - Կանխել ջրային ռեսուրսների գերշահագործումը և որակի վատթարացումը, - Համապատասխանել ջրի օգտագործման ազգային կանոնակարգերին և բնապահպանական պաշտպանության չափանիշներին Հիդրոլոգիական ռեժիմ 1) Տարեկան վերանայել ոռոգման ջրի և Էկոլոգիական թողքերի բացթողումների կառավարման պլանը կամ՝ խոշոր հիդրոլոգիական իրադարձություններից հետո՝ նոր տվյալները, կարգավորող փոփոխությունները և գործնական փորձը ներառելու նպատակով, 2) Ջրամբարի ցածր մակարդակի կամ ծայրահեղ երաշտային պայմանների դեպքում կիրառել առաջնահերթության արձանագրություն, որը ապահովում է Էկոլոգիական թողքերի պաշտպանությունը՝ մինչև նախապես սահմանված նվազագույն		սպասարկման պլանը մշակված է և իրականացվելու է շահագործման փուլում:	

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		շեմը, նախքան ջրի բաշխումը ոռոգման նպատակով: Ջրի կորուստներ 1) Մշակել ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլան: 2) Իրականացնել ջրամբարի օժանդակ ենթակառուցվածքների տեխնիկական սպասարկում՝ վթարներն ու խափանումները կանխելու նպատակով՝ համաձայն ջրամբարի սպասարկման պլանի:			
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների կանոնավոր սպասարկում	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Շահագործվող ջրամբարների պահպանման աշխատանքները պատվիրակել այն կապալառուներին, որոնք հագեցած են ժամանակակից և տեխնիկապես սպասարկված սարքավորումներով:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Շահագործվում են միայն ժամանակակից և սպասարկվող շինարարական մեքենաներ:	ԻԱՀ - Օպերատոր կամ վարձված կապալառու: Վ – ՀՀԶԿ: Պ - Պետական հսկողության մարմին:
Թափոնների առաջացման բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները շահագործման և սպասարկման աշխատանքների ընթացքում	Թափոնների առաջացում և կառավարում (8.2.9)	1) Ստանալ ջրամբարների շահագործման հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն տեղական թափոնների կառավարման օրենսդրության (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով), 2) Մշակել և գործարկել ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար Թափոնների Կառավարման Պլան (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով), 3) Կիրառել թափոնների կառավարման հիերարխիայի մոտեցումը	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ջրամբարի շահագործման փուլում թափոնների կառավարումը պետք է իրականացվի գործող ազգային օրենսդրության, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքների և ՄԼԳ-ի համաձայն:	Մ,ԻԱՀ - Օպերատոր: Վ - ՀՀԶԿ: Պ - Պետական հսկողության մարմին:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		(կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում)՝ առաջացած թափոնների համար, 4) Տարածքը կահավորել թափոնների հավաքման և պահեստավորման տարաներով և վայրերով, 5) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ ջրամբարի տարածքից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար:			
Բուսականության տեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենսամիջավայրեր 1) Իրականացնել Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլանը՝ կառուցելով և պահպանելով ջրամբարի ափամերձ հատվածներում հետևյալ երկու կենսամիջավայրերը (ԱԿՀ-ներ). <i>F9.12 Lowland and collinar riverine willow scrub (3280 Constantly flowing Mediterranean rivers with Paspalo-Agrostidion species and hanging curtains of Salix and Populus alba),</i> <i>G1.11. Riverine willow woodland (92A0 Salix alba and Populus alba galleries).</i> 2) Իրականացնել Փոխհատուցման Ծրագիրը՝ պահպանելու համար հետևյալ չորս առաջնահերթ կենսամիջավայրերը՝ <i>E1.2 Perennial food grasslands and main steppes (6190 Rupicolous</i>	Կենսաբազմա- զանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Բոլոր առաջարկված մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն իրականացվում են:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն՝ ՀՀԶԿ/ ԾԻԳ-ի միջոցով: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		pannonic grasslands (Stipo-Festucetalia pallentis), 61A0 Eastern sub-Mediterranean dry grasslands (Scorzoneratalia villosae), F7.35-AM Armenian phryganoids (5410 West Mediterranean clifftop phryganas (Astregalo-plantaginatum subulatae), H3.1 Basic and ultra-basic inland cliffs (8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation), F3.1. Temperate thickets and scrub (40A0* Subcontinental peri-Pannonic scrub).			
Բուսատեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսականություն Կառուցել և պահպանել ջրամբարի ափամերձ հատվածներում երկու գետային կենսամիջավայրերը՝ հիմնվելով տեղական բուսատեսակների վրա (տես վերևում՝ սույն <u>Աղյուսակը</u>, <u>Նախորդ տողը</u>, <u>Կենսամիջավայր</u>):	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Կառուցվել և պահպանվում են գետային երկու կենսամիջավայրեր:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Օպերատորի աշխատողների վարքը	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանիներ Վերահսկել որ ջրամբարի օպերատորը աշխատանքների ընթացքում հետևի աշխատողի վարքագծի կանոնադրին՝ ապօրինի որսը կանխելու նպատակով	-	Ջրամբարի օպերատորի անձնակազմը կանոնավոր մասնակցում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքման ուսուցումներին և գործնական վարժանքներին, մշտապես օգտագործում է համապատասխան անհատական պաշտպանիչ միջոցներ,	ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
				խսկ ազդակիր բնակավայրերը ապահովված են անհրաժեշտ անվտանգության ցուցանակներով և սարքավորումներով:	
Բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև կենսամիջավայրերի պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Ներդնել/աջակցել կայուն արածեցման պրակտիկայի կիրառմանը նախատեսվող ջրամբարի շրջակա տարածքներում, քանի որ կենսամիջավայրերի որակի բարելավումը կարող է ապահովել ավելի բարձր և բազմազան սննդային ռեսուրսներ սողունների համար՝ նպաստելով պաշտպանված օձերի և մողեսների տեսակների խտության աճին, 2) Պահպանել անտառային և քարքարոտ կենսամիջավայրերը, որոնք ծառայում են որպես տեղափոխման վայրեր անտառային կրծողների, օձերի և մողեսների համար՝ ջրով ծածկվող տարածքի հարակից հատվածներում: 3) Այս կենսամիջավայրերը պետք է ներառվեն պահպանվող առաջնահերթ կենսամիջավայրերի կազմում՝ ծառերով, թփերով և խիտ բուսականությամբ (տես այս Աղյուսակի վերևում, Բաժին՝ Կենսամիջավայրեր):	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
Խոշոր կաթնասունների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Խոշոր կաթնասուններ Պահպանել Ծրագրի տարածքի հարակից վայրերում տնկված տեղական վայրի պտղատու ծառերը՝ գորշ արջի կենսամիջավայրի կորստի փոխհատուցման նպատակով (առնվազն շահագործման առաջին երկու տարիների ընթացքում):	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Տեղական տեսակների վայրի պտղատու ծառերը տնկվում և պահպանվում են:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Թռչունների տեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ 1) Ներդնել/աջակցել կայուն արածեցման պրակտիկայի կիրառմանը Ելիին համայնքում, ինչը կարող է բարելավել խոտածածկ կենսամիջավայրերի որակը, մեծացնել անողնաշարավորների թվաքանակը և բազմազանությունը, ինչպես նաև ապահովել անհրաժեշտ սննդային ռեսուրսներ ներկարարի, դաշտային ձիաթռչնակի, անտառային արտույտի, սպիտակափող տիխակի, Ժուլանի, սևաճակատ շամփրուկի և կարմրակտուց ճայի համար՝ նպաստելով դրանց խտության որոշակի աճին, 2) Պահպանել տնկված ծառատեսակներն ու թփատեսակները՝ առնվազն շահագործման առաջին երկու տարիների ընթացքում:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ 1) Ներդնել/աջակցել կայուն արածեցման պրակտիկայի	Կենսաբազմազանության պահպանության	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում,	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		կիրառմանը ջրամբարի շրջակա համայնքներում, ինչը կարող է բարելավել խոտածածկ կենսամիջավայրերի որակը, մեծացնել անողնաշարավորների թվաքանակը և բազմազանությունը, 2) Պահպանել զարգացած կենսամիջավայրերը՝ առաջնահերթ տեսակների կերային բույսերով:	բյուջեի շրջանակներում:	մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:
Շահառուների ներգրավման գործընթացը, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների ընթացքում աշխատակիցների վարձումը և վարձատրությունը:	Ազդեցություն խոցելի խմբերի վրա (8.3.4)	Իրականացնել շահագրգիռ կողմերի ներգրավման պլանը (ՇՆՊ), որպեսզի Ծրագրի և դրա հնարավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը լայնորեն հասանելի և հաղորդակցված լինի գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող կանանց գլխավորած և տարեց անձանցից կազմված տնային տնտեսություններին	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	խոցելի խմբերի մասնակցությունը ջրօգտագործողների ասոցիացիաներում կամ ոռոգման վերաբերյալ համայնքային որոշումների ընդունման գործընթացում առաջնահերթ է համարվում:	ՄԱԻ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Նյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում: Ելիինի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	1) Մշտադիտարկել ջրամբարի տեխնիկական վիճակը և ապահովել ժամանակին սպասարկում, 2) Եթե սպասարկման աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ լինի ծանր տեխնիկա կամ մեծ թվով տրանսպորտային միջոցներ, պետք է մշակել ԵԿՊ՝ հաշվի առնելով վերոնշյալ առաջարկությունները, 3) Մշակել ԱԻՊԱՊ՝ ընդգրկելով Ծրագրի շահագործման փուլը: Տես նաև <i>Բաժին 8.4</i>-ում առաջարկված մեղմման միջոցները:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Շահագործման փուլում ԵԿՊ-ն և ԱԻՊԱՊ-ն իրականացվում են:	ՄԱԻ - Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելիին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
Ելիինի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում	Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանում (8.3.6)	1) Մշակել ԱՄԱԴ ընթացակարգեր/ հրահանգներ՝ սպասարկման և վերանորոգման աշխատանքների համար, 2) Հետևել համապատասխան ազգային ԱՄԱԴ օրենսդրության պահանջներին.	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	ԱՄԱԴ ընթացակարգերը պատրաստված են և իրականացվում են: Օպերատորի գործունեությունը համահունչ է ազգային ԱՄԱԴ պահանջներին:	ՄԱԻ – Օպերատոր: Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ): Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին:
Աշխատողների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործունեություն, ներառյալ ջրամբարի շահագործման անձնակազմի կառավարումը:	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	Եթե նախատեսվում է լայնածավալ սպասարկում, պարտավորեցնել Սպասարկման կապալառուին՝ առնվազն մեկ ամիս առաջ մշակել և իրականացնել Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլան և Աշխատողի վարքականոն (անհրաժեշտության դեպքում)՝ Հայաստանի աշխատանքային օրենսդրության և ՎՁԵԲ ԻՊ 2-ի պահանջների համաձայն:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Համապատասխանություն կիրառելի ազգային օրենսդրության, ՎՁԵԲ-ի ԻՊ2 չափանիշների և ՄԼԳ պահանջների հետ, որոնք վերաբերում են աշխատողին և աշխատանքային պայմաններին:	ՄԱԻ - Օպերատոր կամ սպասարկումը կատարող կազմակերպություն: Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ): Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին:
Աշխատողների և ազդեցության տակ գտնվող բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխգործակցություն	Գեղեցիկ բնություն և ունեցվածք (8.3.8)	1) Ծրագրի ավարտից հետո մշտադիտարկման ենթարկել ոռոգման ենթակառուցվածքներին հասանելիությունը, 2) Ծրագրի շահագործման ընթացքում պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, ներառյալ ԳԲՈ դեպքերը:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Արդյունավետ բողոքների ներկայացման մեխանիզմը, ներառյալ ԳԲՈ-ի հետ կապված դեպքերի հասցեագրման դրույթները, ներդրված են և կիրառվում են	ՄԱԻ - Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Ելիինի ջրամբարի շահագործում	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	1) Իրականացնել ջրամբարի կառուցվածքային ամբողջականության ռիսկի գնահատում, 2) Զրամբարի ամբողջականության ռիսկի գնահատման և ջրհեղեղի անվտանգության ստուգման	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Իրականացվել է պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատում: Բոլոր անհրաժեշտ նախագծաշրջանակային համակարգերն ու	ԻԱՇ - Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ելփին ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev01

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁸
		ավարտից հետո դիտարկել վաղ նախագգուշացման համակարգի անհրաժեշտությունը և համայնքներում կյանք փրկող սարքավորումների տրամադրումը՝ պարբերական սպասարկման և արտակարգ տարհանման վարժանքների պահանջով:		սարքավորումները տեղադրված են և սպասարկվում են:	
Ազդակիր բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսերի, արարողությունների, տոնակատարությունների և մշակութային ժառանգության արժեքների խթանում, Արենի համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացում	Ազդեցություն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Քննարկել Արենի համայնքի և ազդեցության գոտում գտնվող բնակավայրերի ղեկավարների, տեղական մշակութային ՀԿ-ների, զբոսաշրջային կազմակերպությունների և այլ համապատասխան շահագրգիռ կողմերի հետ Ելփինի ջրամբարը «Արենի գինու ճանապարհ» հնարավոր տեսարժան վայրերի ցանկում ներառելու հնարավորությունը:	5,000 EUR	Կազմակերպվում և իրականացվում են Արենի համայնքի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքները խթանող միջոցառումներ:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն (օրինակ՝ մշակութային ՀԿ): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):